

Illinois U. Library

1957 BYGGMÄSTAREN

arkitektur

SOUNDEX

— den obrännbara plattan
för akustik och ventilation

För perfekt akustik och ventilation har SOUNDEX-tak monterats i Svenska Handelsbanken, Trollhättan

flera starka skäl att välja SOUNDEX

- Obrännbar konstruktion
- Separata hål för luft och ljud
- Exakthet i mått och vinklar
- Vacker färdigbehandlad yta
- Tvättbart utförande
- Sveriges mest sålda akustikplatta

SOUNDEX monteras just nu hos:

Televerkstaden
Telestationen
AB Volvo
Floby Folkskola
AB Henkel Helios
Högdalens Centrum
Folkskolan

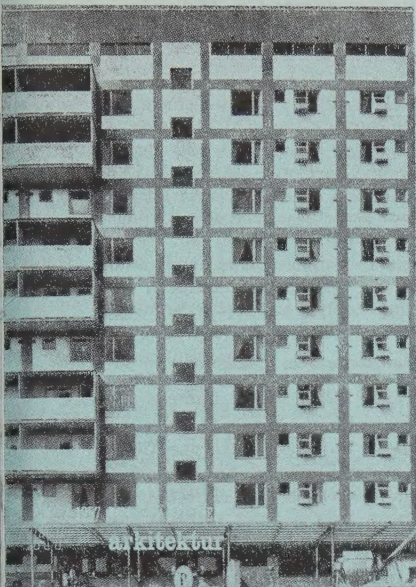
Nynäshamn
Västerås
Göteborg
Floby
Stockholm
Stockholm
Tullinge

ZERO

AKTIEBOLAG

Huvudkontor: St. Nygatan 38 Tel. 232705 • Postbox: Stockholm
Avdelningskontor i Göteborg, Malmö och Gävle • Licenstillverkare
Australien, Beneluxländerna, Danmark, Finland, Frankrike, Italien,
Mexiko, Norge och Spanien • Egen tillverkning i Schweiz och Tyskland

Cover picture: Blocks of flats at Kortedala, Göteborg. Architects: Erik and Tore Ahlsén. Photo: Sune Sundahl

ENGLISH SUMMARY

This issue

is published in connection with the international building exhibition, INTERBAU, in Berlin. It will be on sale at the Swedish exhibit at INTERBAU. The contents cover a much wider scope than usual in order to give the foreign readers of Byggmästaren a comprehensive survey of current Swedish architecture. The buildings treated are not an exclusive choice from a lengthy period of time. All of them were finished recently and details have not been published before. Consequently this issue can be said to represent Swedish architecture of today.

It has been maintained that the Swedish architecture of the forties bore a certain stamp of isolationism, obviously a result of the Second World War, but which also had an ideological background. As this did not imply that the architectural development resulted in any valuable national characteristics, this period in Swedish architecture could not contribute to increasing its international reputation. These last few years, however, have witnessed more independent concepts and a bolder treatment of projects within all fields as well as an increasing formal independence. All this inspires great expectations for an expected architectural renaissance in the solution of the great projects in the centre of Stockholm city, in the replanning of the older parts of country, towns etc. The considerable space assigned to housing in this number is motivated by the important place housing has had and still has in this country. The housing development chosen as an example, Kortedala outside Göteborg, can be considered as typical of current Swedish housing construction both with regard to the standard of equipment, layout and types of houses, and to the manner of exploitation.

The rented flat is the overwhelmingly dominant housing type in Sweden, and will continue to be so in the near future, but of late years the terrace house and the

detached one-family house have found more and more enthusiastic advocates. There is in Sweden a housing discussion centering for the greater part around the advantages and disadvantages of the various forms of living and types of housing and around the conditions required to enable a free individual choice of housing in the future.

Kortedala

By T Frendberg

p. 150-159

Kortedala is a new development in Göteborg, situated at a distance of 4 miles north of the centre of the town. When fully built up it is reckoned to have about 21,000 inhabitants. Within 4-5 years a medium-sized Swedish town has grown up in the wilderness.

The area is very hilly and the planning and building have given rise to many difficulties. It is bordered by relatively high rocky parts along the valleys of the Göta älv and Lärjeån rivers. From these mountain ridges the ground descends in terraces towards the southeast and the south. Between the area and previously built-up districts are the Kviberg cemetery and the barracks of the Göta artillery regiment.

The town plan is the result of a then unique teamwork. Certain areas were assigned to the several building enterprises on the basis of the plan of disposition worked out by the firm of Kjessler and Mannerstråle. These enterprises selected the architects that were to project their buildings and each architect was allowed to make up a preliminary design for the townplan of his area. These drafts were combined and worked over by the firm which to this purpose entered into close co-operation with the municipal authorities. Thus seven architects' offices were engaged on the planning of the Kortedala area.

The building of the houses was started during the latter half of 1952, the first tenants moved in in November 1953 and in 1956 the housing construction programme was almost completed. The town plan comprises about 6,700 dwellings, of which 5% in detached houses. The exploitation of a relatively large mountainous area north of the principal centre has been postponed to some future date. The buildings in the main centre of the area are partly constructed on top of the tramway tunnel and from the station the square is reached through stairs in the restaurant building. In close contact with the tramway stops there are secondary centres in the south and north parts of the area.

Areas have been assigned for industry and crafts although no industry has announced itself yet. Besides areas have been reserved for an indoor swimming pool with a sun-bathing beach, an amusement park and a sports field.

The heights of the housing blocks vary from 1 to 10 storeys. In the north part intimate courtyards are a leitmotif in the arrangement of the townscape. There is in that part also an area with one storey terrace houses with outdoor rooms entirely protected from being overlooked.

The most original trait in the town plan is in the south: a »ringwall» of three-storey flats encircling a group of triangular ten-storey flat towers—the only real attempt to create a pure city milieu in Kortedala.

Villa at Södertälje

By M Ahlgren, T Olsson and S Silow

p. 160-163

On the entrance side of the main storey is situated a row of service rooms and

other small rooms and facing the garden the suite of entertainment rooms. A little old-fashioned is the arrangement of the library and the bedroom as end-pieces of the suite. The bedroom is situated at the south end of the house which has been transformed into a two-storey "bedhouse". This is a detached, private section of the house with the parents' bedroom, writing room and bathroom on the upper level and the children's bedroom, nursery etc. on the lower level.

Terrace house area at Malmö

By F Jaenecke and S Samuelson

p. 164-166

The town plan has the form of a circular street feeding a number of detached villas and a group of terrace houses. This group contains besides 42 terrace house units clustered round a large green protected from the traffic, a central building containing a boiler room, laundry-room equipped with machinery, a Finnish bath, hobby rooms and self-service shop.

Junior school at Eskilstuna

By J Höjer and S Ljungqvist

p. 167-169

This junior school is situated about 200 m from the primary school on a park road running direct between the school and the centre. The school, built in one storey without a basement, contains 11 classrooms lighted on both sides, a room for materials, a library and a teachers' room. The gymnasium is in a separate building.

Hotel in Stockholm

By B Gate

p. 170-172

Hotell Apollonia is partly a hotel proper and partly a club for the Swedish dentists. The hotel occupies the three upper storeys of the building and has 80 rooms in all. In the basement of the building is a meeting hall seating an audience of 369 which can be hired for congresses etc. The dining room of the restaurant seats about 160 guests and can be divided into two separate rooms by a folding wall.

Parish assembly hall at Malmö

By A E Lindqvist

p. 173-175

The first stage of this building was completed in the spring of 1957 and comprises the parish home and flats for the caretaker and for the lay matron. The second stage comprises the church hall proper and is planned to be started in the course of 1959.

County administration hall at Gävle

By C Nyrén

p. 176-177

This building was planned by the Royal Building Board. It is the first stage of a county administration hall that is to concentrate all the premises of the county administration in one building for a considerable time to come.

Industrial building at Västberga, Stockholm

By G Kaunitz

p. 178-180

The new buildings for the AB Wicanders Korkfabriker comprise the office, factory, centres, garage etc. all collected into a common block in order to achieve a maximum utilization of the building plot.

DEUTSCHE ZUSAMMENFASSUNG

Diese Nummer

S. 149

erscheint im Zusammenhang mit der internationalen Bauausstellung in Berlin, der „INTERBAU“. Sie wird u.a. innerhalb der schwedischen Ausstellung auf der INTERBAU zur Verfügung stehen. Der Inhalt spannt sich über weitere Gebiete als gewöhnlich, um den ausländischen Lesern dieser Zeitschrift einen Überblick der gegenwärtigen schwedischen Architektur zu geben. Alle aufgeführten Gebäude sind nicht aus einer längeren Zeitperiode besonders ausgewählt, sondern vor kurzem beendigte und bisher nicht veröffentlichte Arbeiten. Deshalb darf man sagen, dass der Inhalt dieser Nummer die heutige schwedische Architektur vertritt.

Die Architektur Schwedens der Jahre 1940–1950 wurde vielfach als eine von einer Art Isolationismus gekennzeichnete Architektur angesehen. Dieser Isolationismus war eine natürliche Folge des zweiten Weltkrieges, hatte aber auch einen ideologischen Hintergrund. Dadurch, dass sich während dieses Zeitraumes keine besonders wertvolle, nationale Architektur entwickelte, konnte diese Periode nicht dazu beitragen, das internationale Ansehen der schwedischen Architektur aufrechtzuerhalten. Die Entwicklung der letzten Jahre hat jedoch grosszügigere und kühnere Lösungen der Aufgaben aller Gebiete gebracht. Dies gibt die Hoffnung auf eine ansteigende architektonische Erneuerung bei der Lösung der bevorstehenden grossen Aufgaben im Innern Stockholms und der Sanierung der älteren Teile der Kleinstädte, um nur zwei Beispiele zu nennen.

Die Bedeutung die der Wohnungsbau bisher einnahm und auch weiter einnehmen wird, war der Grund, weshalb ihm in dieser Nummer soviel Platz eingeräumt wurde. Das als Beispiel gewählte Wohngebiet Kortedala, ausserhalb Göteborgs, kann als typisch für den gegenwärtigen schwedischen Wohnungsbau angesehen werden, sowohl in den Haus- und Grundrisstypen und dem Ausrüstungsstandard der Wohnungen als auch in der Ausnutzung der Bodenfläche. Die angewendeten Baumaterialien und die Ausformung der Details wurden jedoch den örtlichen Verhältnissen angeglichen.

In Schweden ist die Mietwohnung die meist vorkommende Wohnungsform und wird es auch in nächster Zeit bleiben. Doch hat das Reihenhäuser und insbesondere das freiliegende Einfamilienhaus in letzter Zeit immer mehr Fürsprecher erhalten. Die lebhaften schwedischen Wohndiskussionen beschäftigen sich gegenwärtig in der Hauptsache mit den Vor- und Nachteilen der verschiedenen Wohnungsformen und Haustypen, und den Voraussetzungen, in der Zukunft eine freie individuelle Wahl der Wohnungsform zu ermöglichen.

Kortedala

Von T Frendberg

S. 150–159

Kortedala ist ein neues Wohngebiet in Göteborg und liegt 7 km nördlich vom Stadtzentrum. Nach dem völligen Ausbau wird es etwa 25.000 Einwohner haben, jetzt wohnen dort ungefähr 21.000 Menschen. Während etwa 5 Jahren ist in der

Wildnis eine mittelgroße schwedische Stadt aufgewachsen.

Das Gebiet ist sehr bergig und hat beim Planen und Bebauen große Schwierigkeiten bereitet. Es wird durch verhältnismäßig hohe Hügel begrenzt, die sich längs der Flußtäler des Göta älv und Lärje å erheben. Von diesen Berggrücken fällt das Gelände in Absätzen nach Südost und Süden ab. Zwischen dem Gebiet und der früheren Bebauung liegen der Friedhof von Kviberg und die Kasernen des Göta Artillerieregiments.

Der Stadtplan ist das Ergebnis einer damals einzigartigen gemeinschaftlichen Gruppenarbeit. Schon auf der Grundlage des Dispositionsplanes, der von der Firma Kjessler und Mannerstråle ausgearbeitet wurde, erhielten verschiedene Bauunternehmen gewisse Gebiete zugeteilt. Diese Unternehmen wählten die Architekten aus, die ihre Bauten entwerfen sollten; jeder Architekt konnte in seinem Gebiet Skizzenvorschläge für den Stadtplan machen. Diese Vorschläge wurden von der Firma in enger Zusammenarbeit mit den städtischen Behörden zusammengestellt und überarbeitet. Auf diese Weise waren bei der Planung von Kortedala sieben Architekturbüros eingeschaltet.

Der Hausbau begann während des zweiten Halbjahres 1952, die ersten Mieter zogen im November 1953 ein und 1956 war das Wohnungsbauprogramm beinahe durchgeführt. Der Stadtplan umfaßt etwa 6.700 Wohnungen, davon sind etwa 5 % Eigenheime. Die Ausnutzung des recht großen Hügelgeländes nördlich vom Hauptzentrum ist auf die Zukunft verschoben worden.

Die Bebauung im Hauptzentrum des Gebietes wird teilweise über einem Straßentunnel aufgeführt und von der Haltestelle kommt man über Treppen im Restaurantgebäude zum Markt. In den südlichen und nördlichen Teilen des Gebietes liegen Nebenzentren mit Straßenbahnhaltestellen.

Industrie- und Handwerksbezirke sind vorgesehen worden, aber bisher hat sich noch kein Industrieunternehmen angemeldet. Außerdem ist für ein öffentliches Badehaus mit Luftbad, Volkspark und Sportplatz Raum gelassen worden.

Die Bauhöhen der Wohnhäuser sind verschieden und betragen zwischen 1–10 Stockwerke. Im nördlichen Teil sind die anheimelnden Höfe ein Leitmotiv für den Aufbau des Stadtbildes. Dort findet man auch ein Gebiet mit einstöckigen Reihenhäusern mit gegen Einsicht völlig geschützten Außenplätzen.

Der originellste Zug im Stadtplan ist die im Süden liegende »Ringmauer« aus dreistöckigen Häusern, die eine Gruppe von zehnstöckigen dreieckigen Hochhäusern umgibt — der einzige eigentliche Versuch, in Kortedala ein reines Stadtmilieu zu schaffen.

Landhaus in Södertälje

Von M Ahlgren, T Olsson und S Silow

S. 160–163

Zur Eingangsseite des Hauptgeschosses liegt eine Reihe von Dienst- und Nebenräumen, zum Garten hin liegen die Gesellschaftsräume. Die Bibliothek und das Schlafzimmer bilden die Endpunkte in der Raumfolge im Sinne einer alten Bautradition. Die Schlafzimmer liegen im südlichen Teil des Hauses, das als zweigeschossiges „Schlafhaus“ geplant wurde. Dieser ist der rein private Teil der Wohnung mit dem Schlafzimmer, Schreibzimmer und Bad der

Eltern im oberen und dem Schlafzimmer der Kinder, dem Spielzimmer usw. im unteren Stockwerk.

Reihenhausgebiet in Malmö

Von F Jaenecke und S Samuelson

S. 164–166

Der Stadtplan dieses Gebietes ist mit einer Ringstrasse versehen, die eine Anzahl freiliegender Eigenheime und eine Reihenhaushausgruppe versorgt. Ausserdem enthält der Stadtplan 42 Reihenhäuser, die um ein grosses verkehrsgeschütztes Grüngelände gruppiert sind. Weiterhin ein Zentrumgebäude mit Heizanlage, Wäscherei, Sauna, Hobbyräume, Selbstbedienungsläden und einer Anzahl Räume mit Kochschränken.

Volksschule in Eskilstuna

Von J Höjer und S Ljungquist

S. 167–169

Diese Volksschule ist nur für die unteren Klassen bestimmt. Sie liegt ca. 200 m von der eigentlichen Volksschule entfernt an einem Parkweg, der vorbei an dieser Schule zum Stadtzentrum führt.

Die Schule ist eingeschossig und nicht unterkellert. Sie umfaßt 11 zweiseitig beleuchtete Klassenzimmer, Materialzimmer, Bibliothek und Lehrerteilung sowie eine Turnhalle in einem besonderen Gebäude.

Hotel in Stockholm

Von B Gate

S. 170–172

Das Hotel „Apollonia“ ist ausser seiner Eigenschaft als Hotel auch gleichzeitig das Gemeinschaftshaus für die Studentenverbindungen der schwedischen Zahnärzte.

Das Hotel selbst ist in den drei obersten Stockwerken des Gebäudes untergebracht und hat insgesamt 80 Räume. Ein Versammlungsraum mit 369 Plätzen ist im Souterrain gelegen und kann für Kongresse usw. vermietet werden. Der Speisesaal des Restaurants fasst ca. 160 Personen. Durch eine Faltwand ist es möglich, ihn in zwei getrennte Räume zu teilen.

Anlage für eine Kirchengemeinde in Malmö

Von A E Lindqvist

S. 173–175

Der erste Bauabschnitt, der aus dem Gemeindesaal und den Wohnungen für den Hausmeister und den Diakonissen besteht, wurde im Frühjahr 1957 fertig. Der zweite Bauabschnitt, der den eigentlichen Kirchenraum umfasst, soll 1959 begonnen werden.

Amtsgebäude der Provinzregierung in Gävle

Von C Nyrén

S. 176–177

Das Gebäude ist im Auftrage der Reichsbauverwaltung entworfen worden. Es ist die erste Etappe zu einem Amtsgebäude der Provinzregierung, das für absehbare Zeit die erforderlichen Räume in einem Gebäude vereinigen kann.

Industrieanlage in Västberga, bei Stockholm

Von G Kaunz

S. 178–180

Der Neubau der „Korkfabrik Wicanders AG.“ besteht aus Kontor, Fabrik, Zentrale, Garage usw. Alle diese Abteilungen sind in einem Gebäude untergebracht, um eine grösstmögliche Ausnutzung des Grundstückes zu erreichen.

Detta nummer

utkommer i anslutning till den internationella byggnadsutställningen INTERBAU i Berlin. Det kommer bl a. att tillhandahållas på den svenska utställningen vid INTERBAU. Innehållet spänner över ett vidare område än vanligt för att ge tidskriftens utländska läsare en liten överblick över aktuell svensk arkitektur. De visade byggnadsverken utgör inte något exklusivt urval från en längre tidsperiod utan är i samtliga fall nyligen fullbordade och hittills icke publicerade exempel, varför numrets innehåll kan sägas vara representativt för dagens svenska arkitektur.

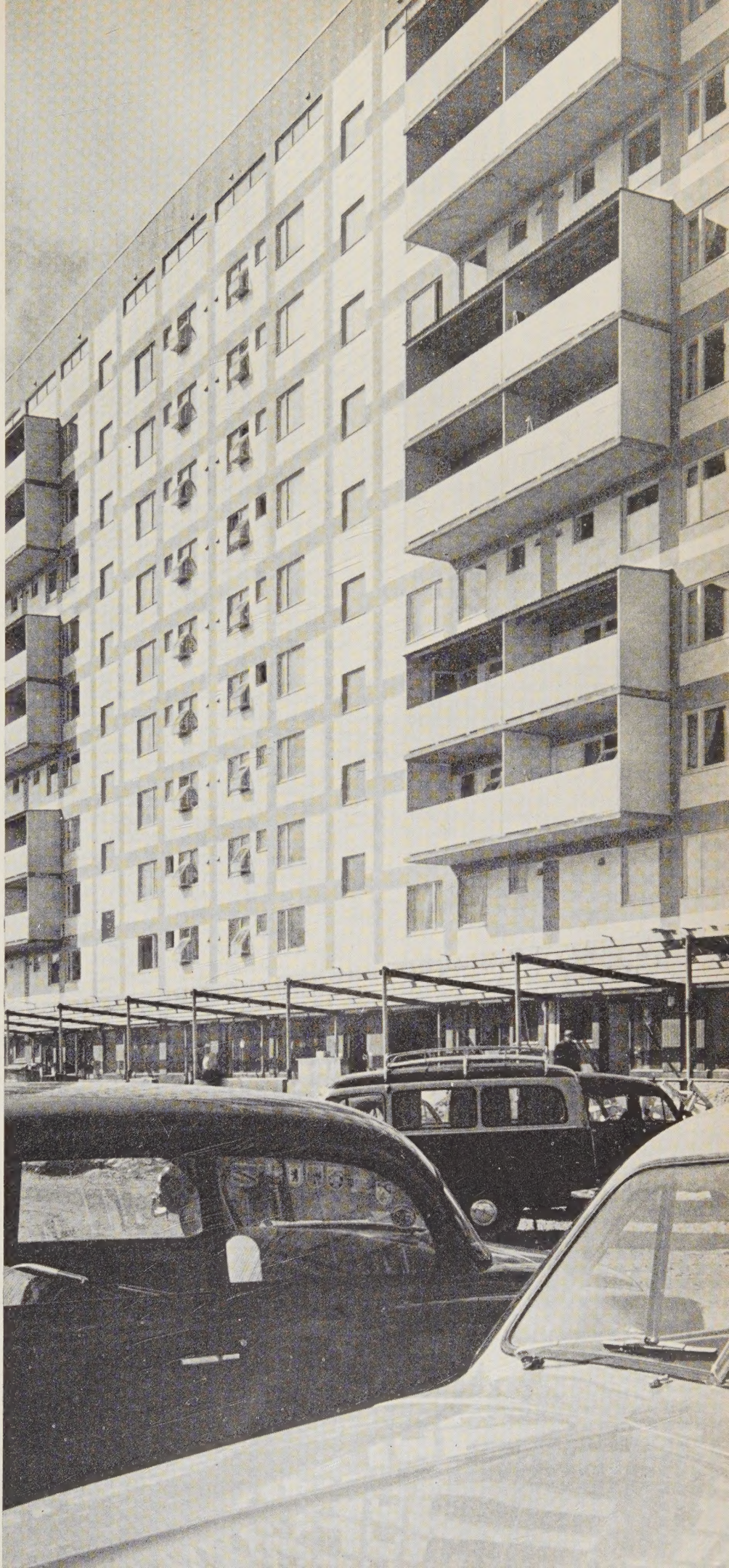
Den svenska arkitekturen under 40-talet har ansetts vara präglad av en slags isolationism som givetvis var en följd av det andra världskriget, men som i viss grad även hade en ideologisk bakgrund. Då detta inte innebar utvecklandet av någon nationell arkitektonisk särart av värde, har denna period inom den svenska arkitekturen knappast bidragit till att vidmakthålla dess internationella anseende. De senaste årens utveckling har emellertid visat större och djärvare grepp på uppgifterna inom alla områden samt en tilltagande formal frihet, vilket allt ingår förhoppningar om en djupgående arkitektonisk förnyelse vid lösandet av förestående större uppgifter såsom omvandlingen av Stockholms centrum och saneringen av landsortstädernas äldre delar för att nämna ett par exempel.

Den stora roll som bostadsbyggnaderna spelat och fortfarande spelar har motiverat det relativt stora utrymme det ägnats i detta nummer. Det bostadsområde som valts som exempel, Kortedala utanför Göteborg, kan anses vara typiskt för svenskt bostadsbyggande just nu, såväl beträffande bostädernas utrustningsstandard, plan-typer och hustyper som beträffande exploateringssätten. Även stadsplanen, som på grund av områdets topografiska beskaffenhet blivit mycket skifvande och kan förefalla osammanhängande, återspeglar ett stort antal av de idéer som varit dominerande inom stadsplaneringen under senare år. De använda byggnadsmaterialen och detaljutformningen bestäms dock i viss grad av lokala förhållanden.

Hyreshuslägheten är den helt dominerande bostadsformen i Sverige och kommer att så förbli inom överskådlig tid framåt, men radhuset och framför allt det friliggande enfamiljshuset har på senaste tid fått allt fler och allt ivrigare förespråkare. Den svenska bostadsdebatten kretsar för närvarande till stor del kring de olika bostadsformernas och hustypernas för- och nackdelar och förutsättningarna för att i framtiden möjliggöra ett fritt individuellt val av bostadsform.

Erik Thelaus

Kortedala. Foto: Sune Sundahl

KORTEDALA

Kortedala är en stadsdel belägen 7 km norr om Göteborgs centrum. Den beräknas få 25 000 invånare. För närvarande bor där omkring 21 000. En stad av Mölndals, Östersunds och Sundbybergs storlek har på 4–5 år vuxit upp ur vildmarken. Det är en imponerande teknisk prestation. Återstår att se hur denna stad kommer att fungera i det stora sammanhanget.

Om det år 1950 i likhet med år 1620 hade funnits en Gustav Adolf med myndighet att lokalisera Göteborgs utbyggnad skulle han knappast ha pekat på Kortedala med dess oländiga, svårbyggbara terräng och dess belägenhet långt bortom de naturliga kommunikationsstråken. Han hade sannolikt sett sig om i Göteborg med förorter för att undersöka vad det kunde finnas för lediga tomplatser inne i staden, eller utanför dess gränser. Under tiden som tillgängliga tomter i staden utnyttjats hade han kanske förantaltat om ett regionalt samarbete för att möjliggöra en stadsmässig utbyggnad av förorterna, med hänsyn i första hand till transportmässiga förutsättningar. I detta sammanhang hade han nog också beordrat en regional bostadsförmedling och sett till att den för utbyggnaden nödvändiga kreditgivningen fungerat.

Nu skedde intetdera och i brist på en förutseende mark- och planeringspolitik tillgreps ett område, som tidigare var ämnat som fritidsområde, en pendang till Delsjökomplexet. Det blev en brådstörtad exploatering. Spårväg till området fanns inte — den kom först tre och ett halvt år efter det de första hyresgästerna flyttat in i Kortedala. Man har nödortfittigt klarat sig med ett par enmansbetjänade busslinjer. Man saknade även — och saknar fortfarande — slutgiltiga planer för en utbyggnad av transportnätet mellan den nya stadsdelen och staden i övrigt. Folk är dock glada över att få en bostad och tålmodigheten inför transportbesvärligheterna är stor. Därtill sätter många värde på den friska luft och den närhet till naturen som man får gratis.

På motstående sida: Punkthus i Kortedala. Arkitekter Sven Brolid och Jan Wallinder

Opposite page: "Point block" at Kortedala

Auf der gegenüberliegenden Seite: Punkthaus in Kortedala

Ett bostadsområde i Göteborg

DK 728.11;728.2;728.31 (485 Göteborg)

Av ett stycke vresig vildmark skulle man alltså skapa en stad. Det gällde att spotta fram den kvickt — en prompt leverans, för att tala affärsspråk. När staden beslöt exploatera Kortedala fanns där endast några småstugor. I övrigt var det orörd natur. Ett 30-tal älgar och lika många rådjur hade sina betesmarker där, det tätaste älgbestånd man känner till här i landet, och fortfarande händer det att älgar kommer ända in på husknutarna.

Planläggningen påbörjades 1950. Firma Kjessler och Mannerstråles göteborgskontor, förestått av arkitekt Fritiof Lindström, fick uppdraget att göra dispositionsplanen. Denna framlades i oktober 1950, varpå firman fick i uppdrag att utarbeta ett detaljplane-förslag. Husbyggandet kunde påbörjas under andra halvåret 1952.

I november 1953 flyttade de första hyresgästerna in och 1956 var bostadsbyggnadsprogrammet i det närmaste slutfört. Ännu återstår att bygga de kulturella inrättningarna i huvudcentrum, de som skall ge den nya stadsdelen ett eget ansikte: samlingslokaler, bibliotek, ungdomsgård, restaurang, bio och kyrka. Enligt ett optimistiskt antagande skulle huvudcentrum kunna vara färdigt år 1959.

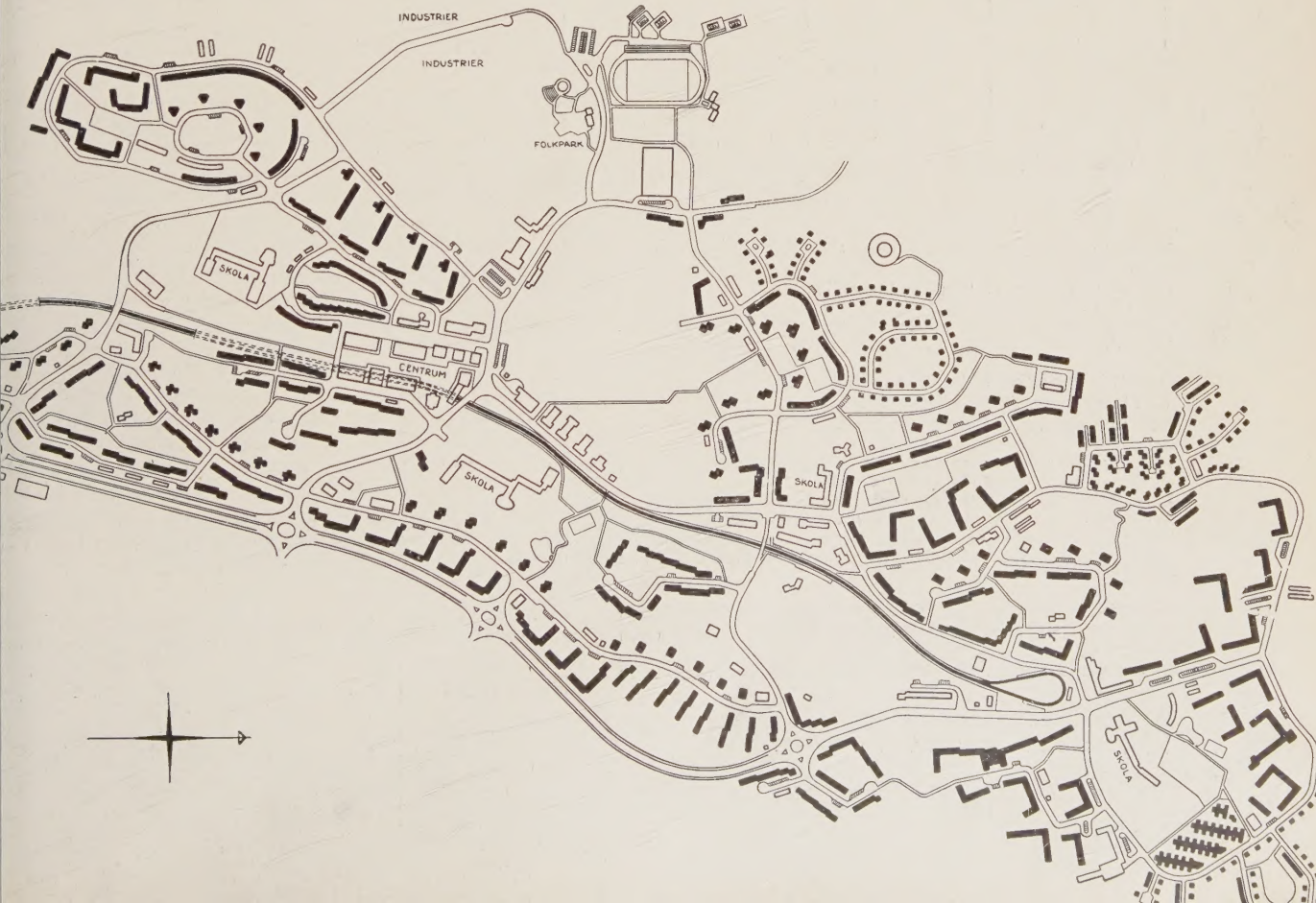
Stadsplanen är resultatet av ett då unikt teamwork. Det är första gången ett så stort område, sammanlagt 238 hektar, planlagts i ett sammanhang och i intimt samarbete med dem som skulle bebygga området.

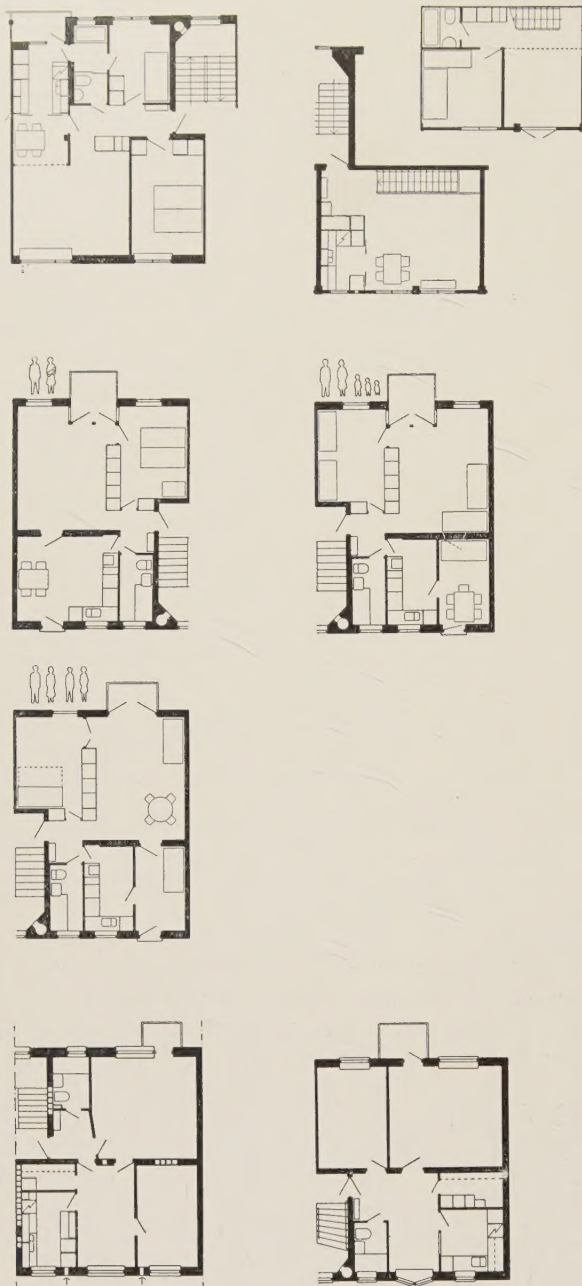
De olika byggnadsföretagen tilldelades vissa områden redan på basis av dispositionsplanen. Dessa företag utsåg de arkitekter som skulle projektera deras byggnader och arkitekterna fick, var och en inom sitt område, göra skissförslag till stadsplanen i enlighet med de allmänna riktlinjerna i dispositionsplanen. Firma Kjessler och Mannerstråle sammanställde och överarbetade de olika delförslagen så att samstämmighet nåddes, varvid firman intimt samarbetade med stadens myndigheter. Sju arkitektkontor var på detta sätt inkopplade på Kortedalas planläggning.

Nedan: Översiktsplan av kortedalaområdet. Skala 1 : 12 000

Below: Siteplan of Kortedala district. Scale 1 : 12 000

Unten: Übersichtsplan des Kortedalagebietes. Maßstab 1 : 12 000

Exempel på lägenhetsplaner i smalhus inom kortedalaområdet
Skala 1:300

Examples of plans of "shallow houses" in the Kortedala district.
Scale 1:300

Beispiele von Grundrissen schmalen Wohnhäuser im Kortedala-
gebiet. Maßstab 1:300

Överst: Planer av arkitekterna Erik och Tore Ahlsén

Top: Plans by architects Erik and Tore Ahlsén

Oben: Grundrisse der Architekten Erik und Tore Ahlsén

I mitten: Plan med varierande rumsindelning för olika familjetyper.
Arkitekter: Sven Brolid och Jan Wallinder

Middle: Plan with variable room arrangements to suit different types
of families. Architects: Sven Brolid and Jan Wallinder

Mitte: Grundrisse für veränderbare Raumeinteilung bei verschiede-
nen Familienzusammensetzungen. Architekten: Sven Brolid und
Jan Wallinder

Nederst: Planer av arkitekt Erik Ragndal resp. Nils Einar Eriksson
Bottom: Plans by architect Erik Ragndal and Nils Einar Eriksson
respectively

Unten: Grundrisse der Architekten Erik Ragndal, bzw. Nils Einar
Eriksson

När de första skissförslagen från arkitekterna förelåg diskuterades planläggningen med dem vid flera sammanträden inom stadsplanekontoret, där Tage William-Olsson då var chef.

När stadsplaneförslagen förelåg för hela Kortedala hade utnyttjandet ökat med 14 procent i förhållande till dispositionsplanen. Egnahemsbebyggelsen hade minskats från 7 till 5 procent av lägenhetsantalet och höghusbebyggelsen hade ökat från 15 till 25 procent. Utnyttjandet av ett ganska stort bergsparti norr om huvudcentrum sköts på framtiden. Sammanlagt hade man fått in ca 6 700 lägenheter.

Kortedalaområdet begränsas av de relativt höga bergspartier som reser sig utmed Göta älvs och Lärjeåns dalgångar. Mellan bergryggarna går relativt trånga dalgångar som på sina ställen övergår i planare områden, delvis gammal mossmark. Området var till större delen bevuxet med löv- och barrskog som planterades för 25 år sedan.

Huvudcentrum har förlagts vid spårvägslinjens andra hållplats och centrumbebyggelsen uppföres delvis över spårvägstunneln. Från hållplatsen når man torgytan via trappor i restaurangbyggnaden.

Sekundära centra finns i områdets södra och norra delar, båda i nära kontakt med spårväghållplatser. Man har strävat efter att i möjligaste mån skilja gång- och körtrafik åt. Denna i modern stadsplanering ytterst betydelsefulla princip har dock inte konsekvent följts — man skyller på den kuperade terrängen och understryker därmed områdets olämplighet för hård exploatering.

För övrigt har ett huvudstråk av kraftledningar i sydväst-nordöstlig riktning ganska markant satt sin prägel på stadsplanen.

Tre områden är avsedda för enhetsskolor, det största även för gymnasium. Ett område är avsett för badhus med tillhörande solplage. För industri och hantverk har avsatts tre områden och vidare har folkparks- och idrottsområden avsatts. Någon industri har ännu inte anmält sig.

»Bebyggelsens utformning är synnerligen varierande», heter det i fastighetskontorets beskrivning av stadsplanen. Detta är så sant som det är sagt. Byggnadshöjderna varierar från en till tio våningar och formerna är legio, ty de är många. Trevåningshuset förekommer som sedvanliga lameller, vinkelställda lameller, krökta lameller, lameller i u-form och saxade lameller. Punkthusen är utförda i de flesta tänkbara former, utom den runda.

När det i samma beskrivning påstås att de 42 punkthusen är »inplacerade på för denna typ lämpade ställen bland den övriga hyreshusbebyggelsen» är man inte beredd att instämma. I ett kuperat landskap med mjuka horisontallinjer blir punkthusen med sin starka och upprepade vertikaltbetoning ett främmande element. En av de i stadsplanearbetet deltagande arkitekterna har förklarat att han för egen del var skeptisk mot att använda punkthus utmed en bergslänt, men att han dock gjorde det för att inte med sammanhängande hus stänga utsikten in mot den vackra slänten. Naturen har dock ingen stor chans att göra sig gällande gentemot kolosserna!

När man dessutom på ena sidan av en relativt smal gata lägger 9-vånings punkthus och på andra sidan 3-vånings lamellhus får man en haltande gatubild som är irriterande och genom sin långa utsträckning ytterst tröttnande. Den spänning man kan önska i en stadsbild bör väl skapas av inbördes samverkande element — det är denna enkla sanning man så ofta förbiser då man laborerar med punkthus, och i synnerhet då man ställer dessa förkrympta skyskrapekopior i svenska tallbackar. Man leker en barnslig lek med torn, medveten om att de inte är någon bra lösning av familjernas bostadsfråga och att de inte har några ekonomiska fördelar. Accenter i stadsbilden? — Ja, som sådana ungefär lika motiverade som tjugo kyrktorn i en rad.

I de nordligaste partierna mot Lärjeåns dalgång har inte tillåtits högre hus än trevånings med hänsyn till expone-

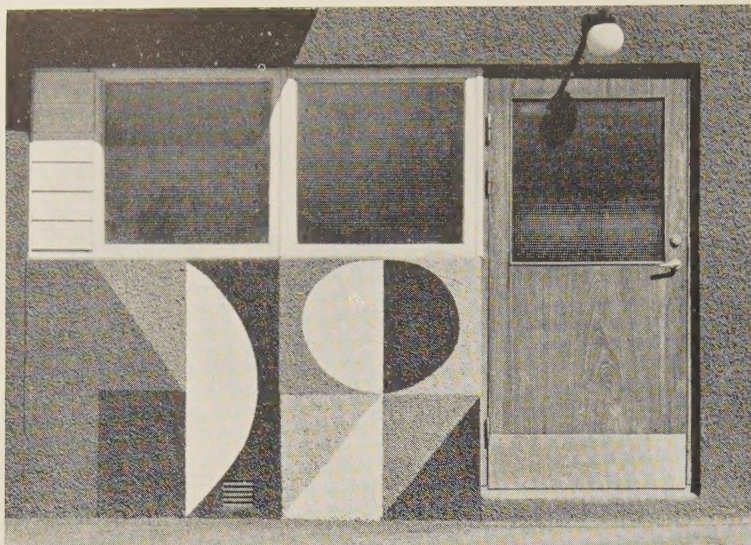
Situationsplan av bebyggelsegrupp ritad av arkitekterna Erik och Tore Ahlsén. Skala 1:6 000

Site plan of building district drawn by architects Erik and Tore Ahlsén. Scale 1:6 000

Lageplan der Bebauung, gezeichnet von den Architekten Erik und Tore Ahlsén. Maßstab 1:6 000

1. Sekundärt centrum	Secondary centre	Nebenzentrum
2. Butiker	Shops	Geschäfte
3. Samlingslokaler	Community centre	Versammlungsräume
4. Skola	School	Schule
5. Lekskola	Kindergarten	Kindergarten
6. Garage	Garage	Garage
7. Lekplats	Playground	Spielplatz
8. Bollplan	Football field	Ballspielplatz
9. Daghem	Day nursery	Tagesheim f. Kinder

Fasaderna är klädda med färgade eternitplattor. Vissa partier av bottenvåningarna har försetts med abstrakt fasaddekor i spritzputsen. En grupp på nio konstnärer har medverkat vid utförandet. Bilden ovan visar en detalj av bottenvåningen, utförd av Leif Eriksson. Arkitekter: Erik och Tore Ahlsén

The facades are clad with coloured asbestos. Some parts of the ground floor entrances are brightened with abstract façade decor in sprayed rendering. A group of nine artists have worked together until completion

Die Fassaden sind mit farbigen Eternitplatten verkleidet. Einzelne Partien in den Erdgeschossen wurden mit abstrakten Fassadendekors in Spritzputz versehen. Eine Gruppe von 9 Künstlern hat bei der Ausführung mitgewirkt

Sekundärt centrum inom kortedalaområdets norra del. Arkitekter: Erik och Tore Ahlsén
 Secondary centre in the northern part of the Kortedala district.
 Nebenzentrum für den nördlichen Teil des Kortedalagebietes

Nedan: Interiör av samlingslokal inom centrumanläggningen
 Below: Interior of the main hall in the community centre
 Unten: Versammlungsraum in der Zentrumsanlage

T. h: Från en konstutställning inom centrumanläggningen
 Right: Art exhibition in the community centre
 Unten: Von einer Kunstaussstellung in der Zentrumsanlage

Ovan och nedan: Butiksbyggnader av arkitekterna Sven Brolid och Jan Wallinder resp. Erik och Tore Ahlsén

Above and below: Shops by architects Sven Brolid and Jan Wallinder, and Erik and Tore Ahlsén, respectively.

Oben und Mitte: Geschäftshäuser der Architekten Sven Brolid und Jan Wallinder sowie Erik und Tore Ahlsén

ringen utåt i det höga läget. Ett sådant hänsynstagande har man däremot underlåtit då det gäller den sydligaste delen, där man låtit triangelpunkthusen exponera sig ganska brutalt utåt.

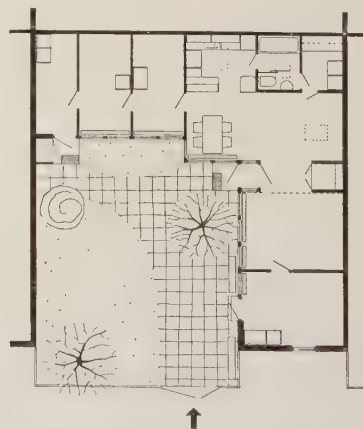
Som stadsbild och bostadsmiljö har Kortedala en del positiva drag. Till dem hör framförallt en del gårdsbildningar som på ett naturligt sätt ansluter till terrängen och till den ursprungliga vegetationen. I norra delen, på det av Erik och Tore Ahlsén projekterade området (där det inte finns några punkthus), är denna rumsbildning konsekvent genomförd. Här är de intima gårdarna ett ledmotiv i uppbyggnaden av stadsbilden. De ansluter till bergen och skogen och där så är möjligt får terrängen eller vegetationen sluta rummen. Lekplatserna blir tack vare terrängförhållandena naturligt differentierade för de olika barnåldrarna.

Den sydliga delen av Ahlsénarnas område är också förebildlig genom den sammanhållning i färg som den enhetliga grå fasadbeklädnaden ger. Där finns också ett utomordentligt fint proportionerat och terränganslutet lamellhöghus där eternitbeklädnadens arkitektoniska möjligheter skickligt utnyttjats. Samma höga beröm vill man inte ge 10-våningshuset i anslutning till norra centrum där fasadens ruttmönster synes ha fått en alltför kraftig betoning. I trevåningshusen norr om centrum är den högt uppdrivna och brokiga färgskalan på eternitfasaderna svår att acceptera, framförallt därför att resultatet blivit en upplösning av stadsbilden.

Centrumanläggningen är ansluten till en bergslätt varmed torgrummet slutes och bildar en intim plats. Höghuset med sin butiksbottnen knytes ihop med de låga affärs- och samlingssallängorna genom ett skärmtak som fortsätter över entrén till torget. En rumsgestaltning med miljömässiga värden.

Går vi söderut finner vi även på Erik Ragndals område några mycket tilltalande gårdsbildningar. Där har trevåningshusen klätts med eternitplattor ställda på högkant. De lätta pastellfärgerna är behagliga för ögat.

För det mest originella greppet, miljömässigt och arkitektoniskt, svarar Sven Brolid och Jan Wallinder. Inom en ringmur av trevåningshus i rött tegel har de ställt en grupp 10-vånings triangelformade, gråputsade punkthus. Därmed har de gjort en liten stad för sig — det enda egentliga försöket att skapa en ren stadsmiljö i Kortedalas vildmark. Kanske får man se något av en programförklaring i denna plan — en reaktion mot den stadsbyggnadsprincip vars resultat blir »villastadens idé upprepade i mastodontskalor». Punkthusgruppen har kommit att inneslutas i gemenskapen

Atriumradhus. Plan i skala 1:300. Till vänster radhusområdet under uppförande. Arkitekter: Erik och Tore Ahlsén

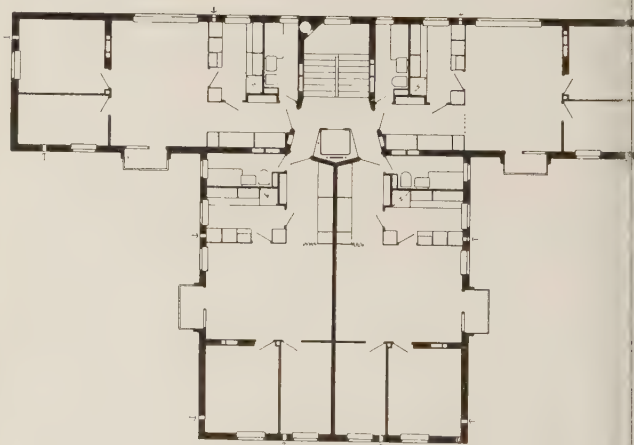
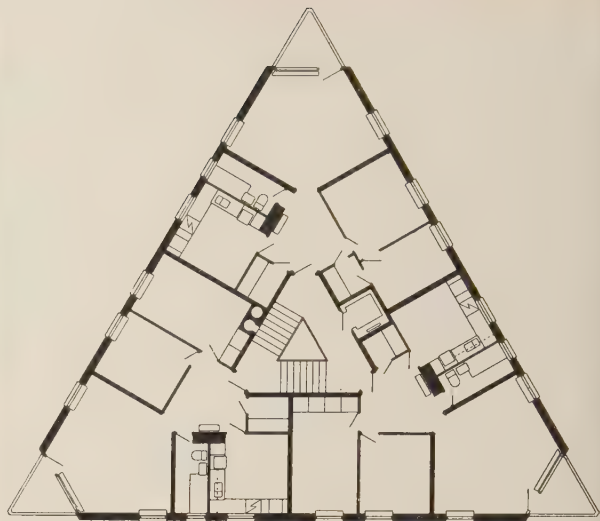
Courtyard terrace house. Plan, scale 1:300. Left, terrace district under construction

Atriumreihenhaus. Grundriß im Maßstab 1:300. Links sieht man das Reihenhausbauzeit

Situationsplan av bebyggelsegrupp ritad av arkitekterna Sven Brolid och Jan Wallinder. Skala 1:4 000
 Site plan of building district. Scale 1:4 000
 Lageplan einer Bebauung. Maßstab 1:4 000

T. v: Exteriör av 3-vånings lamellhus. Arkitekter: Sven Brolid och Jan Wallinder

Left: Exterior of 3 storey lamell houses

Links: Ansichten von dreigeschossigen Lamellenhäusern

Våningsplaner av punkthus inom kortedalaområdet. Skala 1:300. Arkitekter: Sven Brolid och Jan Wallinder resp. Nils Einar Eriksson resp. Erik Ragndal.

Floor plans of point blocks in the Kortedala district. Scale 1:300

Wohnungsgrundrisse von Punkthäusern des Kortedalagebietes. Maßstab 1:300

Ovan: Grupp av punkthus i områdets mellersta del. Arkitekt: Erik Ragndal

Above: Group of pointblocks in the central area

Oben: Eine Gruppe von Punkthäusern im mittleren Teile des Gebietes

Nedan: Punkthus i områdets södra del. Arkitekt: Nils Einar Eriksson

Below: Pointblocks in the southern area

Unten: Punkthäuser im südlichen Teile des Gebietes

Samtliga fotografier där ej annat anges: Sune Sundahl

på ett sätt som sällan förekommer, ett konstaterande som dock inte är liktydigt med ett accepterande av denna hus-typ ens i sådant sammanhang mer än som ett intressant diskussionsinlägg. Punkthusens triangelform ger den upp-lösta punkthusplanens fördelar med bättre belysningsför-hållanden (mer soltid) vid en koncentrerad och regelbunden planyta.

Tendensen i de mera avancerade lägenhetsplanerna i stadsdelen är för övrigt en fortsatt strävan att differentiera funktionerna vid ett intensivt utnyttjande av minimiytan.

Det är svårt att få något riktigt grepp om Kortedala. Det glider ständigt undan och gömmer sig bakom nästa bergknalle. Inte har det varit lätt att få en fast komponerad helhetsbild i detta landskap, där man därtill gjort det svårare för sig genom en brokig punkthusflora och en ofta nyckfull färgsättning.

En frisk och hälsosam bostadsort är det onekligen. När-heten till naturen är en värdefull tillgång. Ännu värde-fullare hade den varit om man i stället för att minska små-husens andel i bostadsbeståndet hade ökat den — t. ex. med radhus — och därmed förbättrat utrymmesstandar-den, som med det övervägande antalet tvårummare (eller trerummare på tvårumsyta) knappast är i klass med utom-husluftkuben.

Torsten Frendberg

Foto: Lennart Olson

VILLA I SÖDERTÄLJE

Arkitekter SAR Magnus Ahlgren, Torbjörn Olsson och Sven Silow

DK 728.3 (485 Södertälje)

Där de skarpa sluttningarna ner mot Södertälje kanal tar vid ligger en gammal fruktträdgård. Det långa huset med sin vita trädgårdsmur bildar dess avgränsning och utgör samtidigt dalens översta terrass. Mot entrésidan ligger huvudvåningens rad av serviceutrymmen och smårum, mot trädgården sviten av representationsrum. Bibliotek och sängkammare bildar på en smula gammaldags vis ändpunkterna i sviten. Sängkammaren ligger i husets södra ände, som gjorts till ett tvåvånings »sovhus». Det är bostadens mer privata del med föräldrarnas sovrum, skrivrum och bad i övre planet och barnens sovrum, lekrum m. m. i nedre planet. Lekrummet står i direkt kontakt med trädgårdens lägre del och är genom en öppen trappa förenad med familjens vardagsrum i övre planet.

Byggnadens utvändiga material är vitslammat tegel, grå jämtlandskalksten och koppar. Även invändigt använda material är få; samtliga snickerier — även i serviceutrymmen — är i blekt ek, golven i de stora rummen i teak, väggarna vitputsade. Vissa utrymmen t. ex. frukostrummet, har dock avvikande väggbehandling, i detta fall blekrosa, dekorerat kakel.

Inredningarna i bibliotek, föräldrarnas sovrum och entré har ritats i samarbete med arkitekt Inge Westin. Trädgårdsplanering genom trädgårdsarkitekt FST Bertil Moo. Vår främste medarbetare på kontoret arkitekt SAR Karl-Gösta Lindqvist. Byggmästare har varit Martin Sandell, Tälje Byggnads AB. Byggherre AB Scania Vabis för dess verkst. dir. Gösta Nilsson.

Byggnadskonstruktör: Arne Larsson, Tore Greger, Firma Husteknik, VVS-konstruktör: Ulf och Jarl Magnusson, Konsulterande ingenjörbyrå VVS; El-konstruktör: Civilingenjör Joel Meijling.

Ovan t. v: Från vardagsrummet mot trädgårdssidans uteplats

Above left: View from living room to garden terrace

Oben links: Blick vom Wohnzimmer gegen den Außenplatz auf der Gartenseite

Foto: Sune Sundahl

T. v: Huvudentrén

Left: Main Entrance

Links: Haupteingang

Foto: Sune Sundahl

På motstående sida: Trädgårdsfasaden

Opposite page: Garden terrace elevation

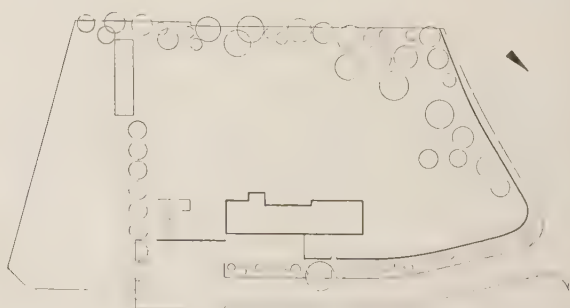
Auf der gegenüberliegenden Seite: Ansicht zum Garten

Foto: Lennart Olson

Nedan: Situationsplan. Skala 1:2 000

Below: Site plan. Scale 1:2 000

Unten: Lageplan. Maßstab 1:2 000

Ovan: Interiör av biblioteket. Above: Interior of the library. Ölen: Die Bibliothek. Foto: Lennart Olsson

Nedan t.v.: Interiör av frukostrummet. Below left: Interior of the breakfast room. Unten links: Das Frühstückszimmer. Foto: Sune Sundahl

Nedan t.h.: Dusch i föräldrarnas badrum. Below right: Shower in the parents' bathroom. Unten rechts: Dusche im Badezimmer der Eltern. Foto: Lennart Olsson

T. h: Plan av huvudvåningen, därunder nedre våningen. Skala 1:400

Right: Plan of main floor; below, lower floor. Scale 1:400

Rechts: Grundriß des Hauptgeschosses sowie des unteren Geschosses. Maßstab 1:400

1. Huvudentré	Main entrance	Haupteingang
2. Gästrum	Guestroom	Gastzimmer
3. Bibliotek m. öppen spis	Library with open fireplace	Bibliothek mit offenem Kamin
4. Salong m. öppen spis	Lounge with open fireplace	Salong mit offenem Kamin
5. Matsal	Dining room	Speisezimmer
6. Vardagsrum	Living room	Wohnzimmer
7. Sovrum	Bedroom	Schlafzimmer
8. Fruns rum	The lady's room	Zimmer der Dame
9. Frukostum	Breakfast room	Frühstückszimmer
10. Kök	Kitchen	Küche
11. Tvättstuga	Laundry	Waschraum
12. Lekrum m. öppen spis	Games room with open fireplace	Spielzimmer mit offenem Kamin
13. Klädkammare	Clothing room	Kleiderkammer
14. Förråd	Storage	Abstellraum
15. Tjänare	Servant's room	Diener
16. Fukt	Fruit store	Obst
17. Vinkällare	Wine cellar	Weinkeller
18. Matkällare	Food cellar	Lebensmittel
19. Hobbyrum	Hobby room	Hobbyraum
20. Pannrum	Heating chamber	Heizkeller
21. Garage	Garage	Garage

Nedan t. v: Detalj av deux-battants

Below left: Detail of folding door

Unten links: Detail der Faltdüre

Foto: Lennart Olson

Därunder: Detalj av trapppräcke

Below: Detail of balustrade

Darunter: Detail des Treppengeländers

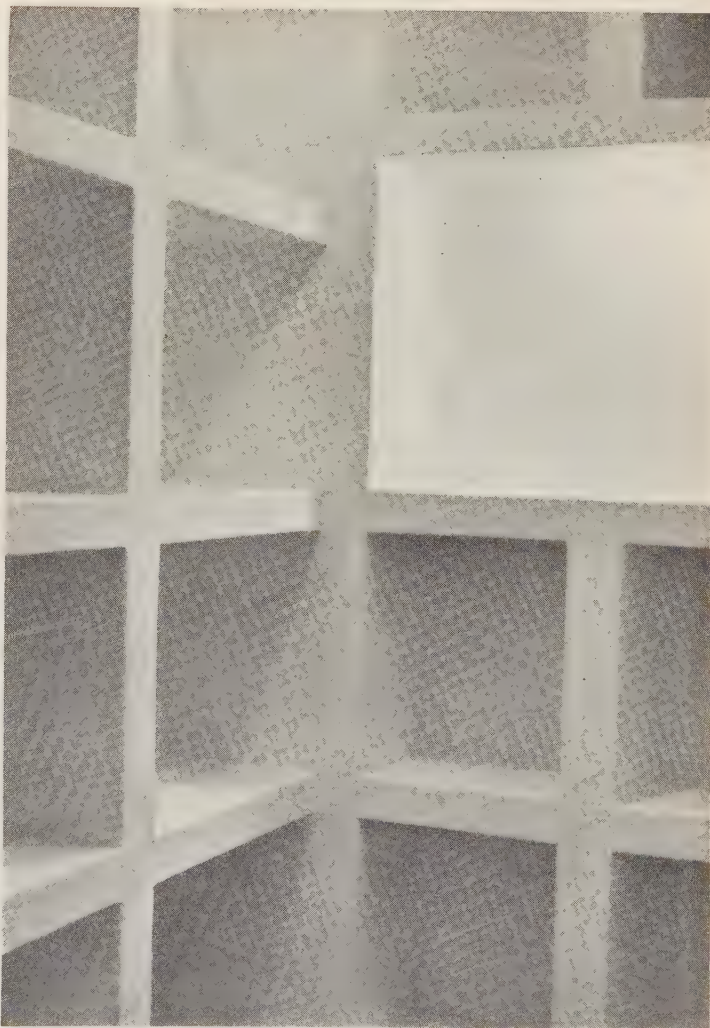
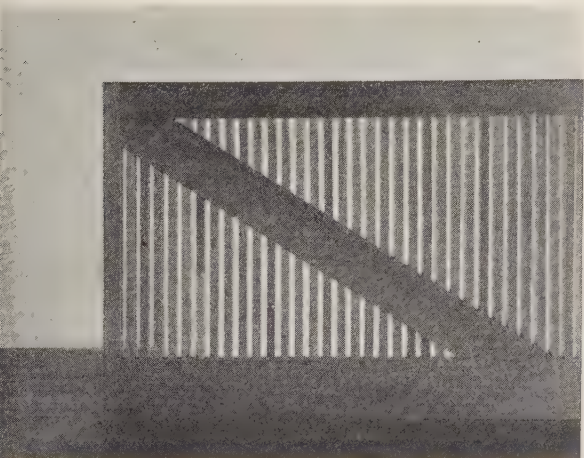
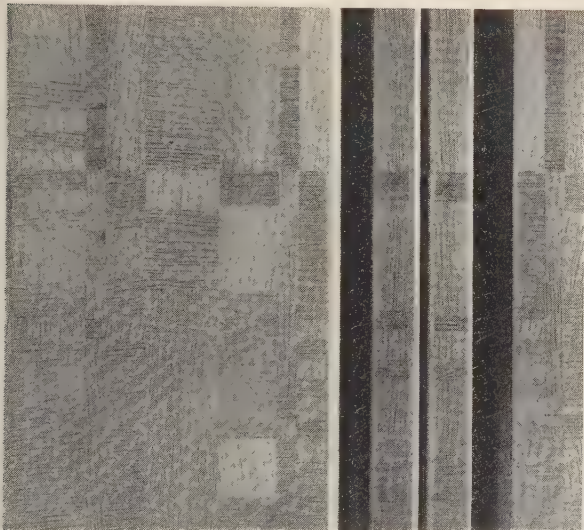
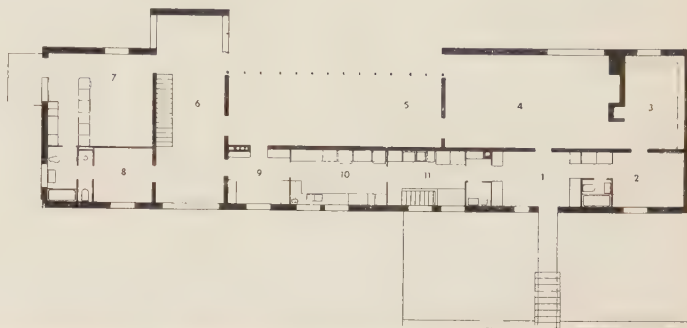
Foto: Lennart Olson

Nedan t. h: Vägghack i vinkällare

Below right: Bottle rack in wine cellar

Unten rechts: Wandgefach im Weinkeller

Foto: Per Borgström

RADHUSOMRÅDE I MALMÖ

Arkitekter SAR Fritz Jaenecke och Sten Samuelson

DK 728.31 (Malmö)

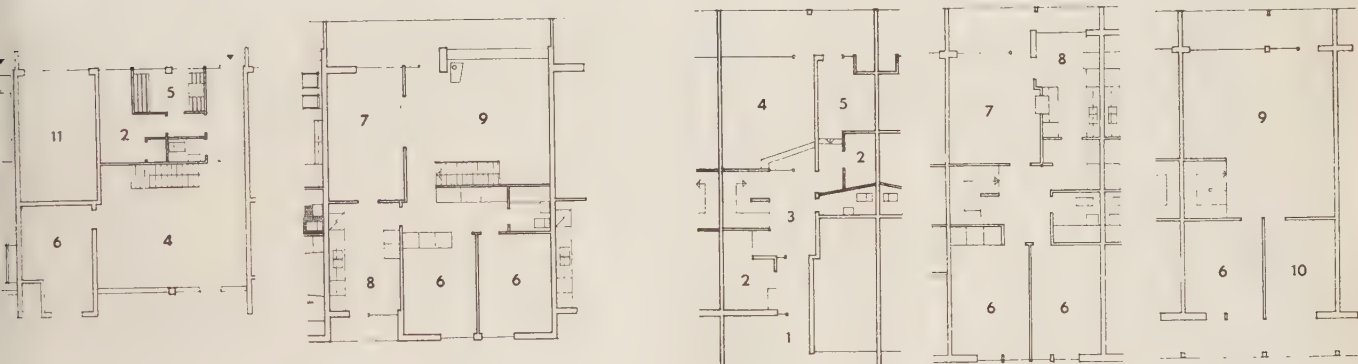
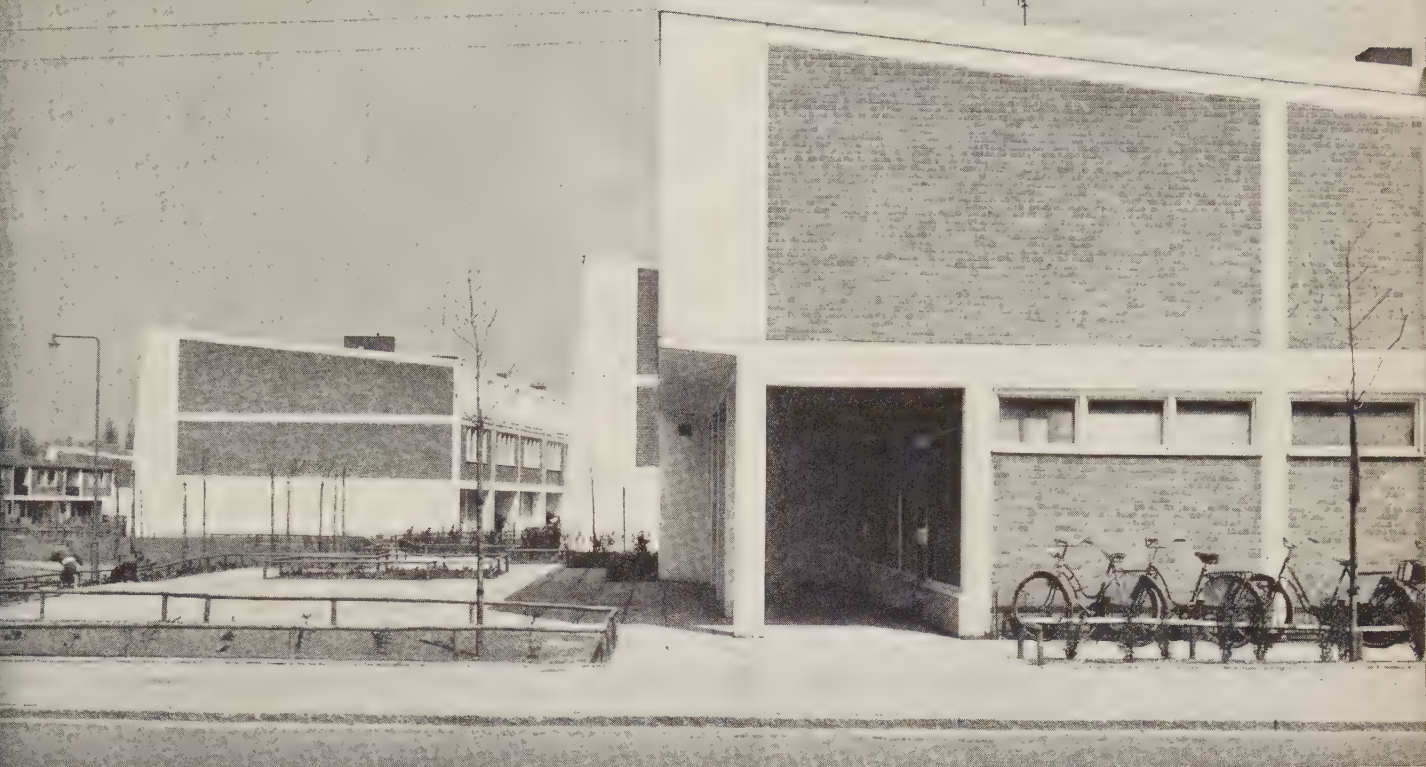
År 1951 erhöi vi uppdraget att för ett tomtområde vid Limhamnsvägen utföra stadsplan och hustyper. Stadsplanen utformades med en ringgata som matar dels ett antal friliggande villor dels en radhusgrupp. Denna innehåller förutom 42 radhusenheter grupperade kring ett stort trafikskyddat grönområde, en centrumbyggnad med panncentral, maskintvättstuga, bastu, hobbyrum, snabbköpsaffär samt ett antal rum med kokskåp för hembiträden, svärmödrar och andra. En av grundtankarna har varit att ge alla utsikt över det 300 meter bort liggande Öresund med Köpenhamn och den danska kustens behagliga närhet. Ängen mellan Limhamnsvägen och stranden är ämnad för fritidsändamål och får ej bebyggas.

Husen projekterades i två typer med hänsyn till läge och önskat rumsantal. Båda har källarvåningen i markplan.

Gemensamt för de båda typerna är de stora balkongerna mot havet. De utgör familjernas privata uterum och ger också möjlighet till fasta glas i fönstren, vilket visat sig vara mycket värdefullt i det blåsiga klimatet.

Husen är uppförda i betong och tegel, med bakmurning av lättbetong. I exteriören synlig betong är målad med plastfärg.

Lägenhetsplaner. Skala 1:300

Flat plans. Scale 1:300

Wohnungsgrundrisse. Maßstab 1:300

1. Entré	Entry	Eingang	7. Mat- och lekrum	Dining and games room	Ess- und Spielzimmer
2. Förråd	Storage	Abstellraum	8. Kök	Kitchen	Küche
3. Hall	Hall	Halle	9. Vardagsrum	Living room	Wohnzimmer
4. Trädgårdsrum	Room overlooking the garden	Gartenzimmer	10. Arbetsrum	Work room	Arbeitszimmer
5. Tvätt	Laundry	Waschraum	11. Garage	Garage	Garage
6. Sovrum	Bedroom	Schlafzimmer			

Kontakten med havet understrykes i interiören av de lutande taken och de stora glasytorna.

Inredningen är i övrigt av god svensk standard, med bl. a. sopnedkast direkt från köken.

Inom området har utvecklats en trevlig gemenskap som ytterligare stärkt vår tro på bebyggelse av denna karaktär.

Byggherre: Bostadsföreningen Örestrand.

Konstruktör: Civilingenjör SVR Stigåke Wermén.

T. v: Interiör av vardagsrum

Left: Interior of living room

Links: Wohnzimmer

Samtliga fotografier där ej annat anges: Sten Vilson

SMÅSKOLA I ESKILSTUNA

Arkitekter SAR Jon Höjer och Stig Ljungqvist

DK 727.1 (485 Eskilstuna)

Småskolan ligger ca 200 m från folkskolan vid en parkväg som leder direkt till skolan — centrum.

Skolan, som är byggd i en våning utan källare och utförd i rött fasadtegel, rymmer 11 st. dubbelbelysta klassrum, materialrum, bibliotek, läraravdelning samt gymnastiksal i en särskild byggnad, där även skyddsrum är förlagda. Mot en större trafikled har byggts en stenmur med sittbänkar och anordningar för klätterväxter, o. d. På skolgården har ställts ett bollplank samt inlagts en labyrint av stora runda stenar som rullats ner från en angränsande stenig backe.

Inre gården, mot vilken korridoren vetter, och en utvidgad del som användes till lektrum är helt hårdgjord och har »möblerats» med vissa blomsterrabatter, ett vårdträd samt en liten damm.

Byggherre: Byggnadskommittén för Frös-lundaskolan.

Byggnadskonstruktör: H. Hansson & Co. Konstruktör för värme och sanitet: Kon-sulterande ing. H. Sandstedt.

Elkonstruktör: Konsulterande ing. G. Helen, Byggmästare: Mälardalens Byggnads AB.

Ovan: Exteriör av gymnastiksalsbyggnaden

Above: Exterior of gymnasium building

Oben: Ansicht des Gymnastikgebäudes

T. h: Interiör av gymnastiksalen

Right: Interior of gymnasium

Rechts: Der Gymnastiksaal

Ovan: Interiör av ett klassrum

Above: Interior of a classroom

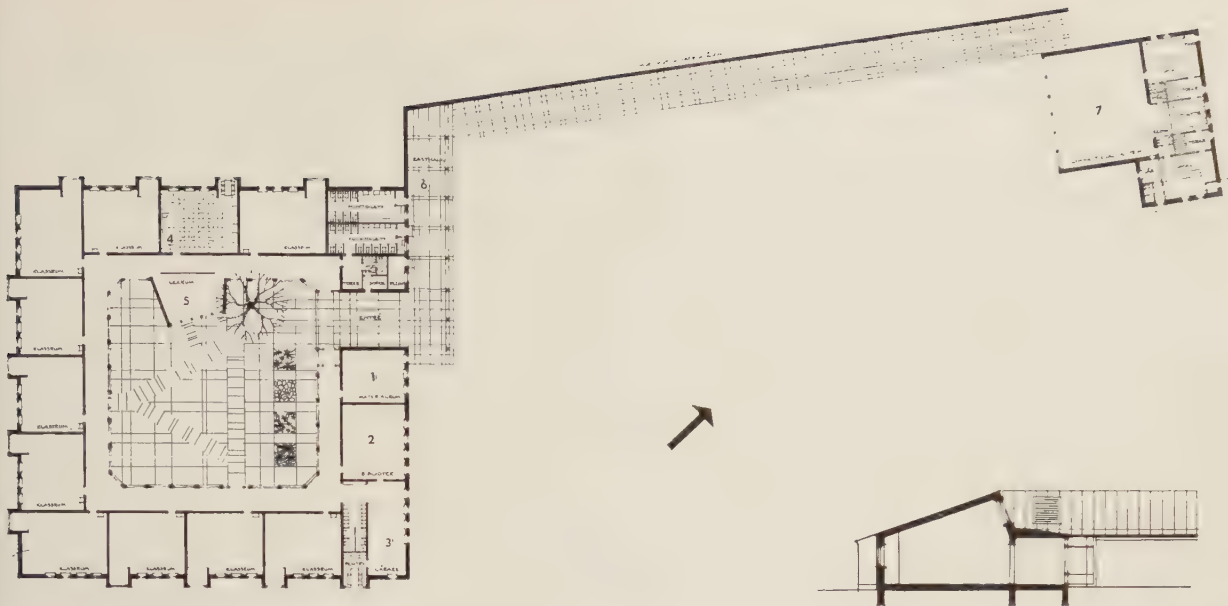
Oben: Ein Klassenzimmer

T. v: Interiör av lärar-
rummet

Left: Interior of teachers,
room

Links: Das Lehrerzim-
mer

Ovan: Plan av småskolan. Skala 1 : 800

Above: Plan of junior school. Scale 1 : 800

Oben: Grundriß der Volksschule. Maßstab 1 : 800

1. Materialrum	Store room	Materialzimmer
2. Bibliotek	Library	Bibliothek
3. Lärarum	Teachers' room	Lehrerzimmer
4. Klassrum	Classroom	Klassenzimmer
5. Lekrum	Games room	Spielzimmer
6. Rasthall	Lobby	Pausenhalle
7. Gymnastiksal	Gymnasium	Gymnastiksaal

Ovan: Sektion av klassrum och korridor. Skala 1 : 400

Above: Section through classroom and corridor. Scale 1 : 400

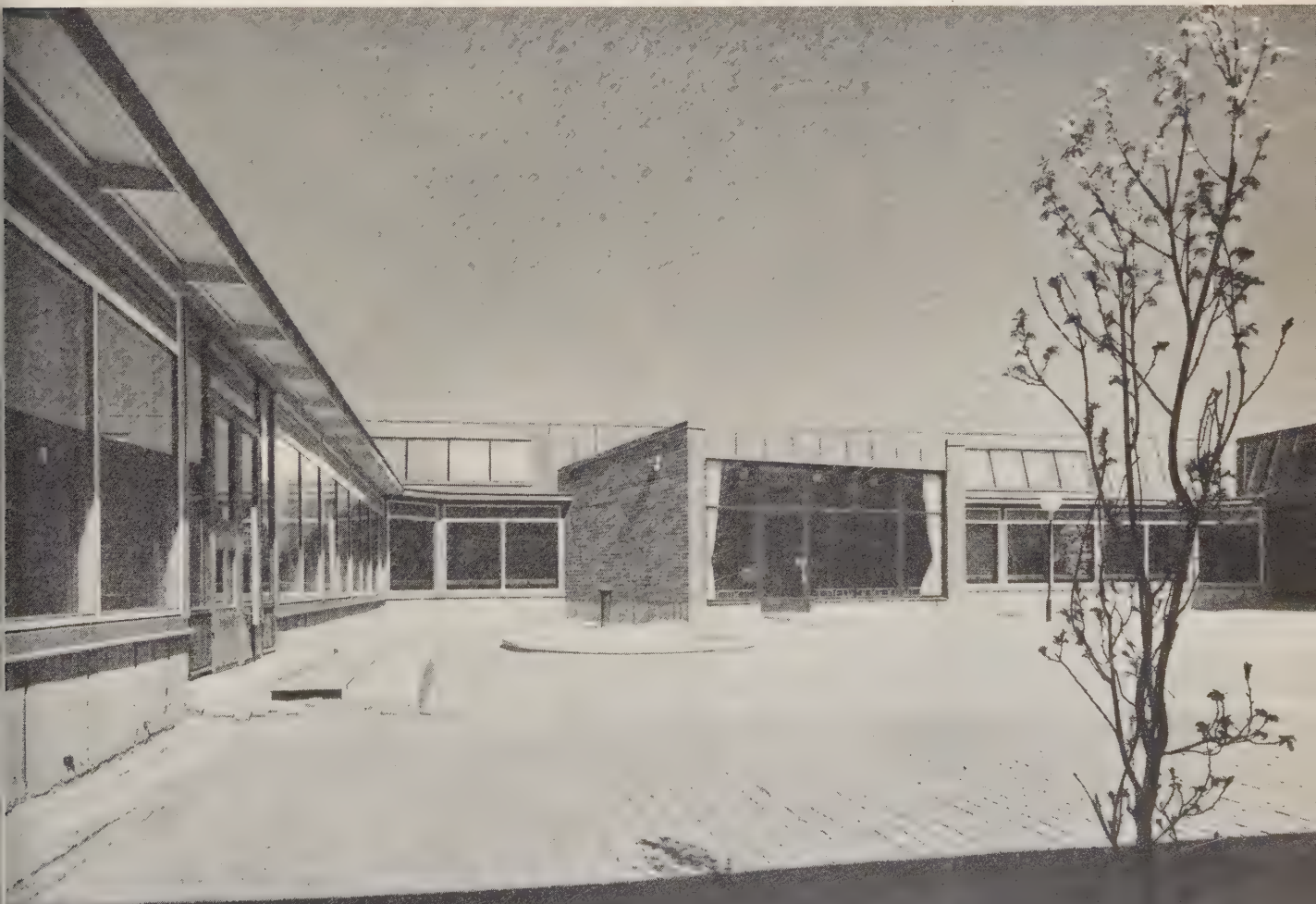
Oben: Schnitt durch ein Klassenzimmer und den Korridor. Maßstab 1 : 400

Nedan: Skolgården. I mitten det utskjutande lekrummet

Below: School courtyard. Projecting in the centre, the playroom

Unten: Der Schulhof. In der Mitte das sich heraus schiebende Spielzimmer

Samtliga fotografier: Sune Sundahl

HOTELL I STOCKHOLM

Apollonia

Arkitekter SAR Ancker, Gate, Lindegren/
Bengt Gate

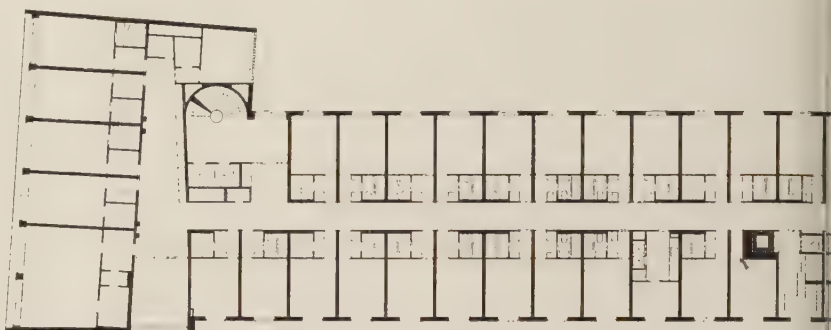
DK 728.5 (485 Stockholm)

Hotell Apollonia är dels ett hotell, dels ett kårhus för Sveriges tandläkare. I detta nummer publiceras endast hotellet. Kårhuset kommer att visas i ett senare nummer av denna tidskrift.

Hotellet, som är inrymt i husets tre översta våningar, har inalles 80 st. rum. Vid rummets utformning har man eftersträvat en viss rymlighet. Sålunda är rumsbredden genomgående 306 cm. Detta ger möjlighet till uppställning av sängen mot innerväggen eller vid möblering med två sängar vinkeluppställning. Inredningen är i stor utsträckning upphängd på väggarna, sängarna har hel sockel.

Till hotellvåningarna hör förutom erforderliga förråds- och serviceutrymmen även en separat bastuavdelning med solaltan.

Restaurangen, som betjänar hotellet, är belägen en trappa upp från gatuplanet. Den fungerar dessutom som offentlig restaurang och som restaurang för tandläkarkårens organisationer. Den står i direkt förbindelse med organisationernas klubbvåning, som på så sätt även kan utnyttjas som komplement till den allmänna restaurangen. En i husets souterrängvåning belägen samlingslokal med 369 platser kan förhyras för kongresser o. d.

Ovan: Fasad och plan av hotellvåning. Skala 1 : 500

Above: Elevation and floor plan of the hotel. Scale 1 : 500

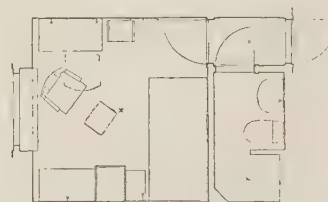
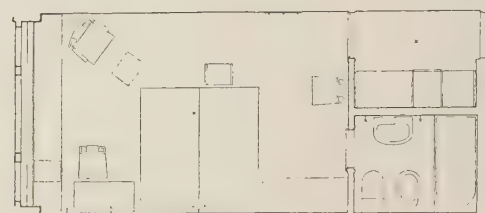
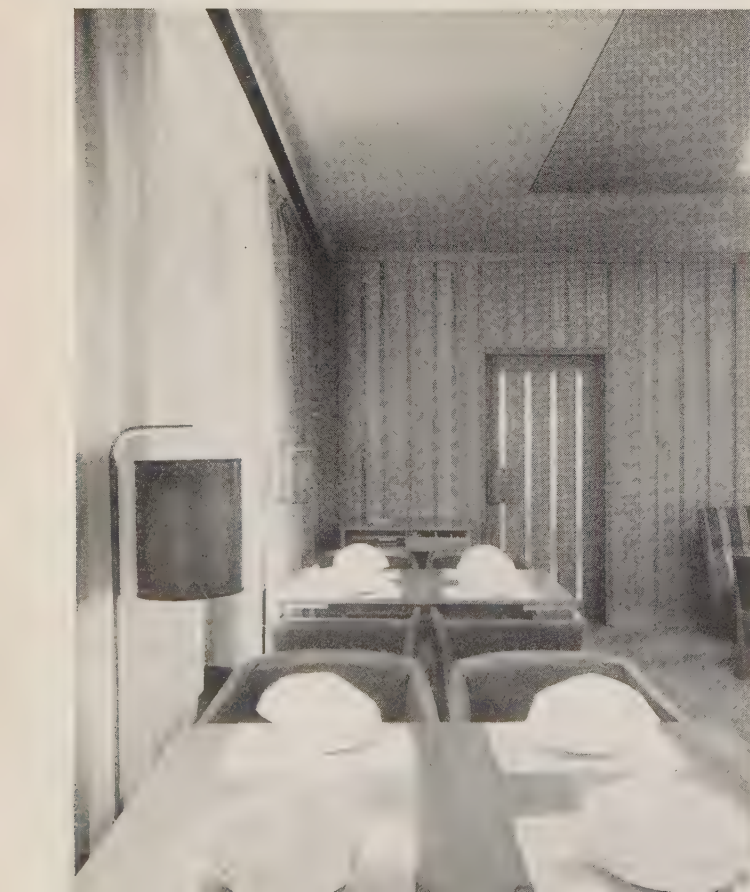
Oben: Ansicht und Grundriß eines Hotelstockwerks. Maßstab 1 : 500

Fasad mot Nybrogatan. Above: Elevation to Nybrogatan-street. Oben: Ansicht zur Nybrogatan-Straße. Foto: Bengt Carlén

Öststående sida: Hotellvestibul med portierloge och väntplats. Opposite page: Hotel entrance hall with reception and public lounge. Auf der gegenüber-
 den Seite: Die Hotelvorhalle mit der Portiersloge und dem Warteplatz. Foto: Sten Vilson

Ovan: Hotellrumsplaner. Skala 1: 125
Above: Plans of hotel rooms. Scale 1: 125
Oben: Grundrisse der Hotelzimmer. Maßstab 1: 125

Ovan t. v: Hotellrumsinteriörer
Above left: Interiors of hotel rooms
Oben links: Zwei Hotelzimmer
Foto: Ateljé Brandt och Sten Vilson

T. v: Interiör av restaurangen
Left: Interior of restaurant
Links: Das Restaurant
Foto: Sune Sundahl

Restaurangmatsalen rymmer ca 106 platser. Den kan genom[en vikbar vägg uppdelas i två skilda lokaler.

Hotellrets reception är belägen i bottenvåningen. I husets källare finns garageutrymmen för ett 20-tal bilar.

Medarbetare på kontoret har varit arkitekt Carl-Erik Fogelvik, arkitekt SAR Gustaf Rosenberg, ingenjör Christoph Morger samt inredningsarkitekterna SIR Sture Andersson och Heinz Glaser. Inredning av hotellrum och restaurang har skett i samarbete med inredningsarkitekterna SIR Hans Kempe och Lars Ljunglöf.

Byggnadskonstruktör: Civilingenjör SVR Sigurd Nordgård. Konstruktör för värme, sanitet och ventilation: Ingenjörfirman Litzberg & Källqvist. Elektrisk konsult: Gustaf Magnusson konsulerande ingenjörbyrå. Huvudentreprenör: AB Armerad Betong.

FÖRSAMLINGSBYGGNAD I MALMÖ

Arkitekt SAR Åke E Lindqvist

DK 726.9 (485 Malmö)

Detta uppdrag erhöles efter en allmän arkitektävlan våren 1950 och en omtävlan hösten 1950.

Våren 1957 blev första etappen färdig.

Hela anläggningen är tänkt som kyrka och församlingshem för stadskyrkoförsamlingen i sydöstra delen av Malmö stad, benämnd Västra Skrävlinge församling. Själva församlingshemmet är uppfört i två våningar med helt utnyttjad källare. Alla lokaler kan nås från entréloggian i botten-våningen. I källaren finns scoutlokaler.

Byggnadens fasader är beklädda med ljus vitgråa släta betongplattor utförda av Köpenhamnsfirman Larsen & Nielsen. Plattorna har formatet 90 x 45 x 5 cm och är med rostfria kramlor fästade vid den bärande stommen av tegel. Plattornas höjd är avpassade efter teglets höjd, som är 9 cm. Sålunda är kramlorna inmurade i vart 10:e skift. Taken är relativt plana och täckta med spårad Siporex på betong, varpå utlagts membranisolering skyddat av 10 cm tjockt lager av kiselgrus. Samtliga fönster är av målat järn med två skikt thermopane-glas.

I entréloggian har konstnär John Wipp utfört en väggmålning i vitt-svart-grått på en starkt gul bakgrund. Målningen liksom hela byggnaden i övrigt har vi försökt att göra så enkel som möjligt för att den i framtiden skall kunna underordna sig kyrksalen, som i sitt tänkta utförande av genombruten betong med insättningar av starkt färgad glasbetong skall bli hela anläggningens centralpunkt. Kyrksalen är tänkt att anslutas till församlingsbyggnaden med en öppen loggia.

Nedan: Församlingsbyggnadens fasad mot söder
Below: South elevation of assembly building
Unten: Südliche Ansicht des Gemeindehauses

Ovan: Situationsplan. Skala 1:1 500. Above: Site plan. Scale 1:1 500.
Oben: Lageplan. Maßstab 1:1 500

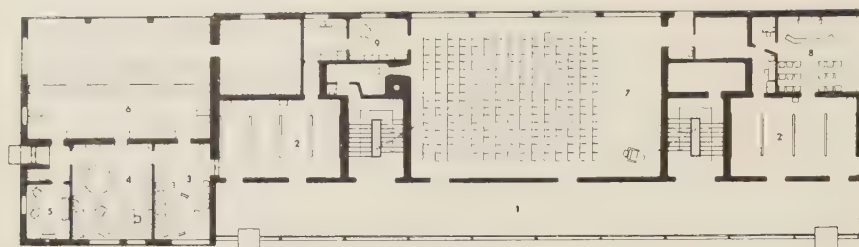
Etapp I (1955—1957)

1. Pastorsexpedition	Registrar's office	Büroräume der Gemeinde
2. Församlingsbyggnad	Assembly building	Gemeindehaus
3. Vaktmästare- och diakonissbostäder	Caretaker and deaconess house	Wachmeister- und Diakonisswohnungen

Etapp II (1959—1960)

4. Öppen loggia till kyrksal	Covered way to church hall	Offene Halle zum Kirchsaal
5. Kyrksal för 600 pers	Church hall for 600 persons	Kirchsaal für 600 Personen
6. Sakristia och orgel	Sacristy and organ	Sakristei und Orgel

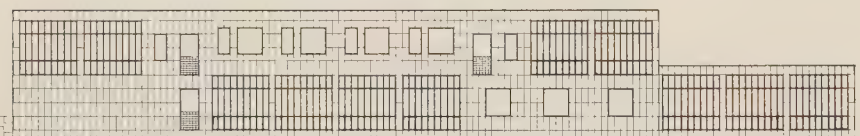
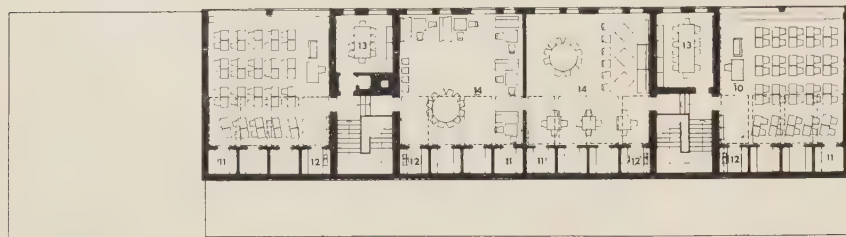

Planer, sektion och fasad mot norr.
Skala 1:500

Plans, section and northern elevation.
Scale 1:500

Grundrisse, Schnitt und nördliche Ansicht. Maßstab 1:500

1. Entréloggia. Entrance hall. Eingangshalle
2. Kapprum. Cloak room. Garderobe
3. Väntrum. Public lounge. Wartezimmer
4. Kyrkoherde. Priest. Pfarrer
5. Samtalsrum. Consultation room. Gesprächszimmer
6. Pastorsexpedition. Registrar's office. Büroraum
7. Församlingssal. Assembly hall. Gemeindesaal
8. Vigselrum. Marriage room. Trauzimmer
9. Lunchrum. Dining room. Pausenzimmer
10. Konfirmationssal. Confirmation room. Saal für Konfirmandenunterricht
11. Föreningsarkiv. Archives of assembly. Gemeindearchiv
12. Pentry. Wash-up etc. Kochnische
13. Studiecirkel. Debating room. Studienzirkel
14. Sysal och föreningsrum. Sewing and meeting room. Näh- und Vereinssaal

Nedan t. h: Interiör av församlingssal. Below right: Interior of assembly hall. Unten rechts: Gemeindesaal

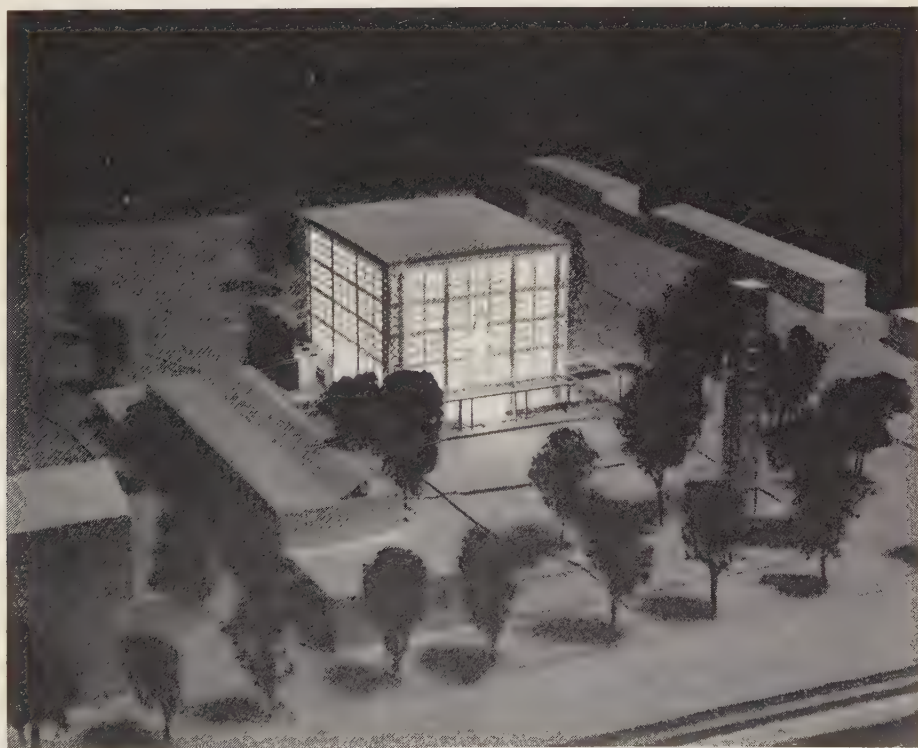
Nederst t. h: Interiör av vigselrum. Beneath right: Interior of marriage room. Darunter rechts: Das Trauzimmer

Nedan: Entréloggian. Below: Entrance hall. Unten: Eingangshalle

Detaljparti av den norra fasaden
Detail of part of the northern elevation
Detail der nördlichen Ansicht

Modellfotografi av anläggningen i helt utbyggt skick. Till vänster församlingsbyggnaden och i mitten kyrksalen

Photograph of the model of the scheme when complete. To the left, assembly building, and, in the centre, church hall

Modellfotografie der Anlage nach der Beendigung des letzten Bauabschnittes. Links das Gemeindehaus, in der Mitte der KirchsaaI

Fotografier: Sten Vilson

LANDSSTATSHUS I GÄVLE

Arkitekt SAR Carl Nyrén

DK 725.19 (485 Gävle)

Byggnaden är projekterad åt Kungl. Byggnadsstyrelsen. Den utgör första etappen av ett landsstatshus, som skall kunna samla länsstyrelsens samtliga lokaler till en byggnad för en avsevärd tid framåt. En andra etapp kan även inrymmas på den befintliga tomten, och för ytterligare utbyggnad får centralfängelsets tomt tas i anspråk.

De kommande byggnaderna är liksom denna första avsedda att ligga i riktning norr—söder och deras förbindelsegång, som utgår från huvudentrén vid Borgmästareplan, kommer att ligga i framkanten på den övre av de två terrasser som de mellanliggande gårdarna avser att bilda. Härigenom får den nya bostadsbebyggelsen i söder fri utsikt ner mot Gävleån och den äldre bebyggelsen där.

Kontorsrummen ligger dels i en tjockare byggnadskropp med dubbelkorridorsystem och mellanliggande kärna och dels i en smalare byggnadskropp kring en dubbelsidigt utnyttjad korridor. I den förra delen ligger de avdelningar, som fordrar närarkiv eller större sammanträdesrum. Länsstyrelsens sessionssal ligger här i den översta våningens kärna, där den kan få takljus. Rumsmodulen är 7 m.

Byggnaden är ett utvändigt isolerat betonghus. Innerväggarna är av lättbetongelement som monterats så att de går förbi de bärande pelarna.

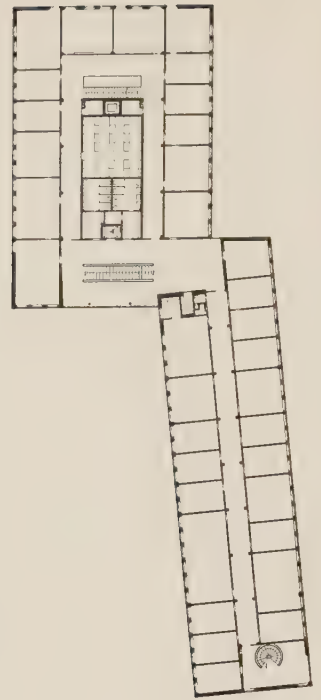
Medarbetare på kontoret har varit arkitekt SAR Hans Regné.

Byggmästare: Byggnads AB Konstruktör.

Byggnadskonstruktör: Civilingenjör SVR Hans Hansson.

VVS konstruktör: Axlander och Rosell.

El. konstruktör: Byggnadsstyrelsens elektrotekniska avdelning.

Ovan: Plan av våning 2 tr. Skala 1: 800

Above: Plan of 2nd floor. Scale 1: 800

Oben: Grundriß des zweiten Stockwerks. Maßstab 1: 800

Nedan: Entréfasaden mot Borgmästareplan

Below: Entrance elevation to Borgmästareplan

Unten: Eingangsansicht zum Borgmästareplan-Platz

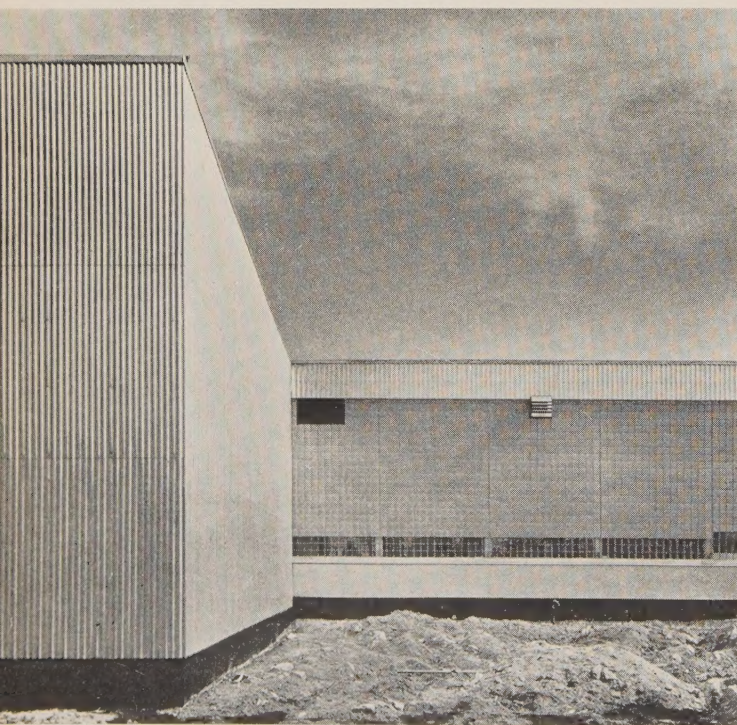
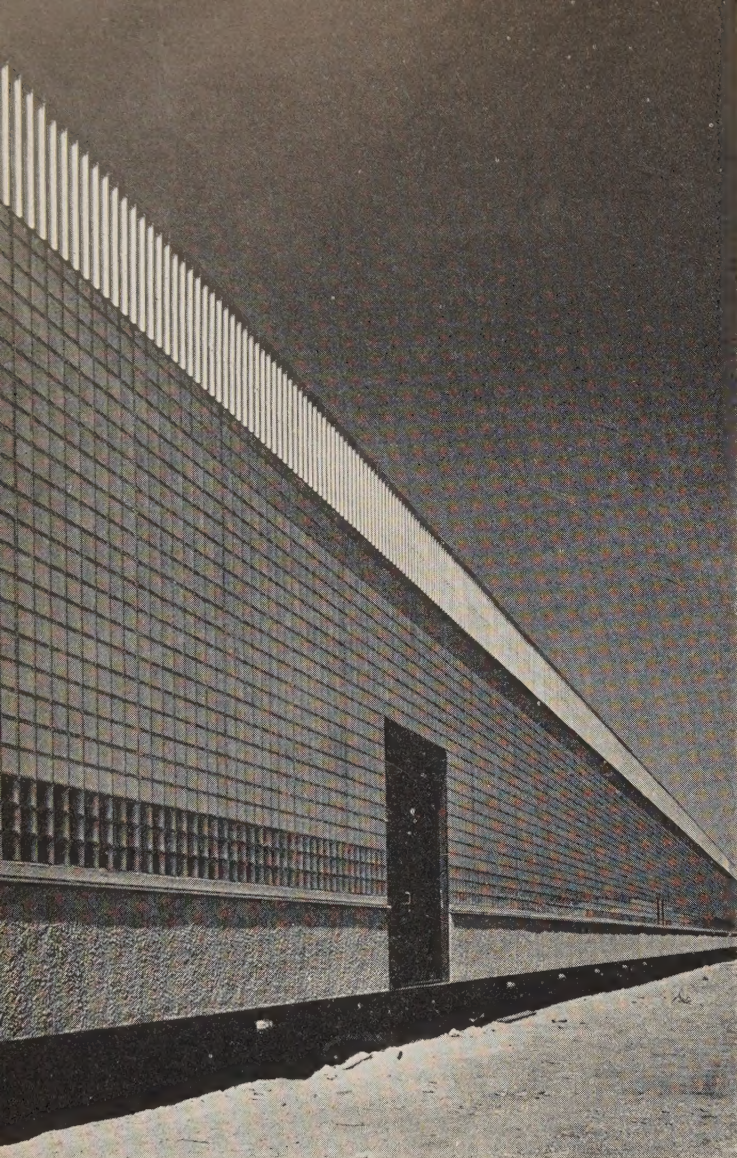
Interiör av trapphallen. Mosaiken
i fonden utförd av Nisse Zetter-
berg

Interior of staircase hall

Die Treppenhalle

Samtliga fotografier: Sune Sundah

INDUSTRIBYGGNAD I VÄSTBERGA, STOCKHOLM

Arkitekt SAR Gustav Kaunitz

DK 725.4 (485 Stockholm)

AB Wicanders Korkfabrikers nybyggnader i Västberga ersätter de gamla fabrikerna vid Brännkyrkagatan på Söder där firman residerat sedan 1868. Tillverkningen är till sin karaktär lätt. Råvaror, halvfabrikat, färdiga produkter och avfall blåses i rörledningar och förflyttas med truckar eller för hand. Inga traverser eller tyngre lyftanordningar förekommer.

Rörlig anpassning till marknadens krav och många olika slags produkter kännetecknar fabrikationen. Som exempel kan nämnas kapsylinlägg, packningar, halvfabrikat för skoindustrin och andra presskorkprodukter, naturkork, plast samt metallkapsyler. En ny typ av golvplattor är även under utveckling.

Kontor, fabrik, centraler, garage mm är samlade i en gemensam byggnadskropp i syfte att uppnå maximalt utnyttjande av tomten. I kontorsbyggnaden finns entréer för kontorspersonal, arbetare och besökande med telefonväxel och reception. En huvudtransportgång löper utefter fabriksbyggnadens hela södra sida med anknäpning i ena änden till kontorets huvudtrappa, omklädningsrum och matsal samt i andra änden till in- och utlastning med lager och förråd.

De olika delfabrikationerna är i princip ordnade vinkelrätt mot huvudgången och kan byggas ut i riktning mot järnvägsspåret. Vid huvudgången finns toaletter, rökrum, verkmästarkontor och utrymme för tillfällig mellanlagring av färdiga varor.

Intill järnvägsspåret på norra sidan finns ett filterskjul som tar emot råvaror i form av korkgryn samt avfall från fabriken i form av damm. Förbindelserna direkt till maskinerna sker via en serie blåsledningar.

För grunden har pålats och golven är gjutna som fribärande bjälklag. Stommen i fabriken är av strängbetong med tak av Siporex. Ytterväggar i fabriken är av glasbetong och i kallagret av aluminiumplåt på samma stomme som fabriken i övrigt. Kontorshuset har stomme av lättbetong och betong samt yttertak isolerat med spårad kork. Fasadmaterial är gul spritputs, glasbetong, svart sockel och mörkgröna snickerier. Taklist runt om av aluminiumplåt.

Ljusgården i kontoret skall blomma och trädet skall fånga solstrålarna i toppen, spegla dem i dammen och lysa upp det skuggiga hörnet. Den kärva industrimiljön och den modulbundna arkitekturen behöver något yppigt, kinesiskt. Det krävs några år, tålmod och känslighet att fullfölja finisharbetena riktigt, det är nog lättare att slå den svåraste påle i den värsta västbergagrund.

Företagets direktion har representerats av friherre F G Åkerhielm och arbetet har genomförts med sann byggarglädje. Huvudgrepp och målsättning har aldrig äventyrats trots de vid industribyggen normalt förekommande programändringarna i produktionen.

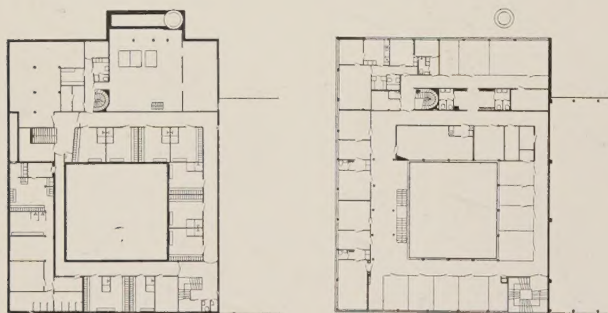
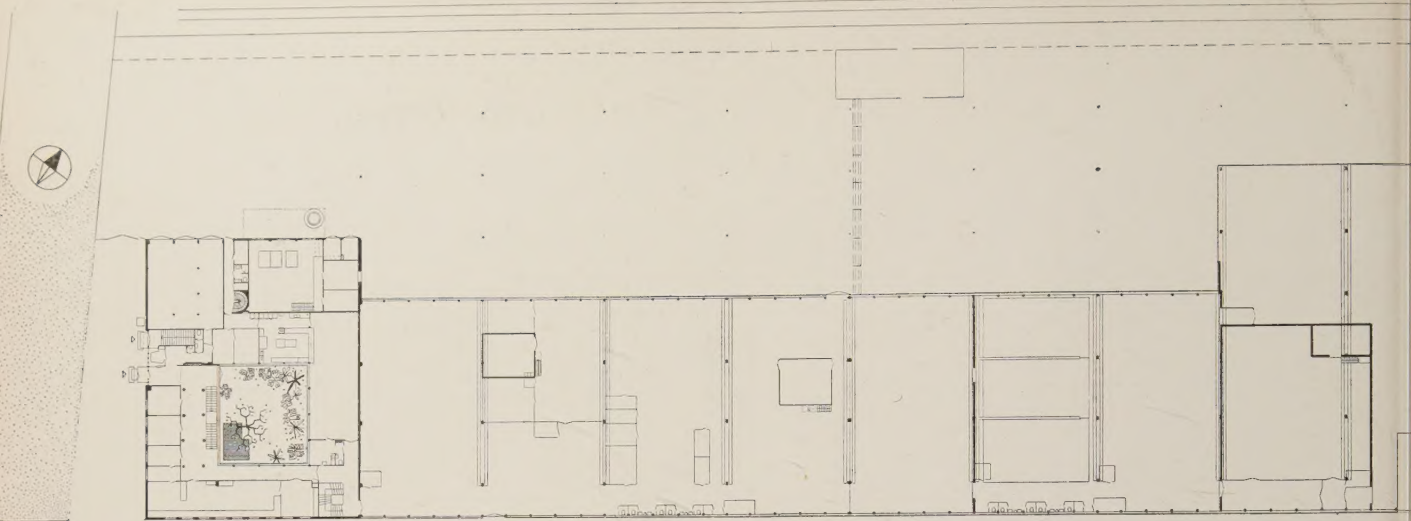
Byggnadskonstruktionerna har utförts av civiling. Hans Widmark, ing.-firman Jacobson & Widmark.

VVS-konstruktionerna har utförts av ing. Tage Högberg. Byggnadsarbetet har skötts väl på löpande räkning av Östlunds Byggnads AB.

Astrid Sampe har svarat för inredning och möblering av direktionsrummen.

Närmaste medarbetare på kontoret har varit diploming. Günter von Lienen.

Ovan: Plan av fabriksbyggnaden. Skala 1:1 000

Above: Plan of factory building. Scale 1:1 000

Oben: Grundriß des Fabrikgebäudes. Maßstab 1:1 000

T. v: Plan av källarvåningen med omklädningsrum för arbetarna och plan av kontorsvåning 1 tr.

Left: Plan of basement floor with changing room for staff and plan of 1st floor offices

Links: Grundriß des Kellergeschosses mit Umkleideräumen für die Arbeiter, sowie Grundriß des ersten Büroggeschosses

Samtliga fotografier: Sune Sundahl

